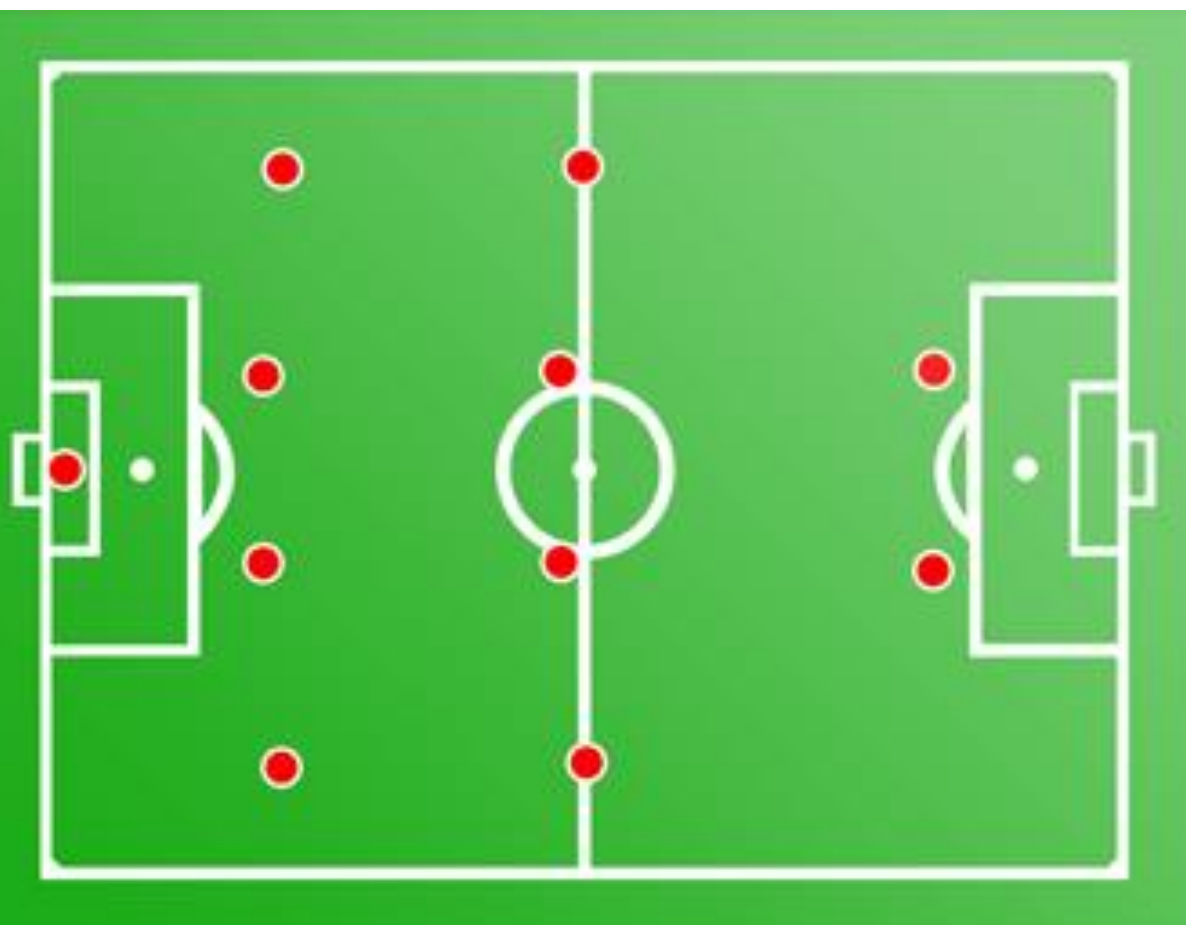


FORMACIJE U FUDBALU



**Prof. dr Duško Bjelica
dr Jovan Gardašević**

U PRAKSI SE NEOPRAVDANO
POISTOVJEĆUJE **FORMACIJA**
I **TAKTIKA**





FORMACIJA JE SAMO RASPORED
IGRAČA NA TERENU





TAKTIKA JE UKUPAN PLAN
IGRE JEDNOG TIMA


FORMACIJE (SISTEMI IGRE) - OSNOVNI - MODIFIKOVANI :


 1 - 3 - 2 - 3 - 2 (WW)


 1 - 3 - 4 - 3 (WM)


 1 - 4 - 2 - 4

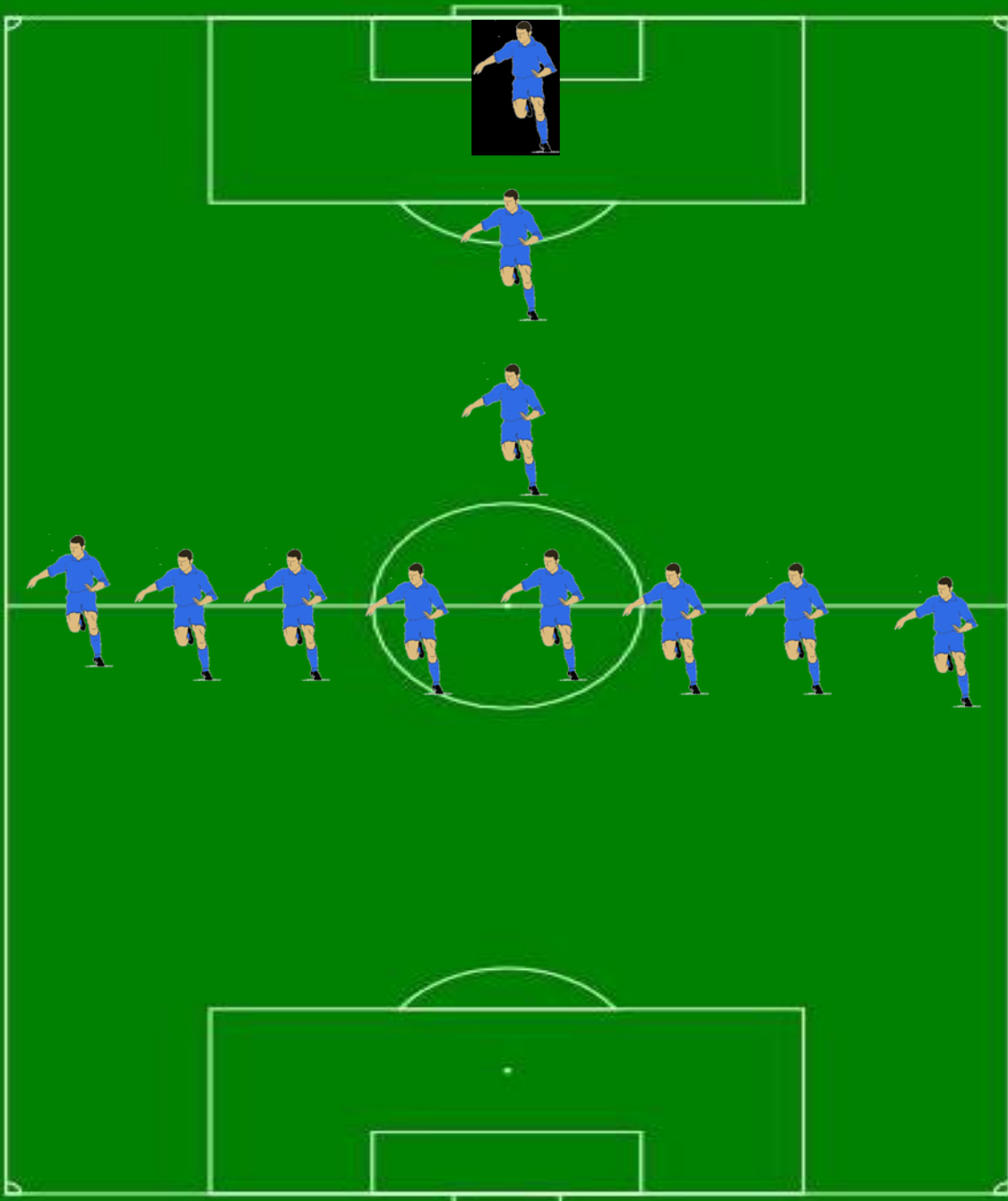
 1 - 4 - 3 - 3

 1 - 5 - 3 - 2; 1 - 5 - 4 - 1

 1 - 3 - 5 - 2

 1 - 4 - 4 - 2 (1-4-1-3-2; 1-4-3-1-2; 1-4-3-2-1; 1-4-1-4-1; 1-4-5-1; 1-4-2-3-1...)

 1 - 3 - 4 - 3



“T” sistem

Prvi sistem u fudbalu
1863.

Karakteristike sistema:

- malo golova
- lopta se mogla dodati samo unazad
- Individualne akcije sa loptom
- Slaba tehnička, fizička i taktička priprema igrača
- 1866. se promijenilo ofsajd pravilo što je uslovilo i promjenu sistema igre

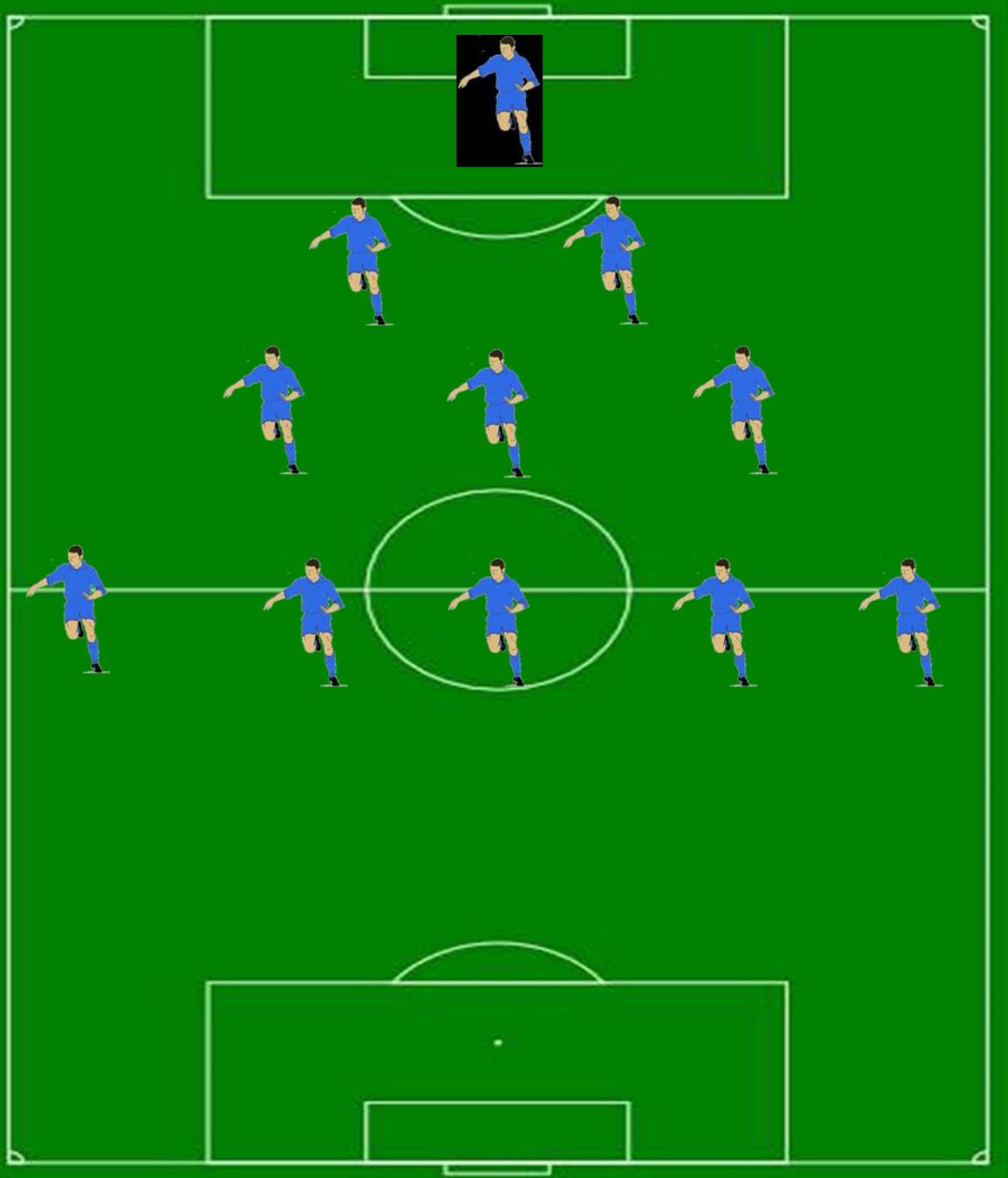


6 IGRAČA U NAVALI

1866.-1872.

Karakteristike sistema:

- više golova
- popularnost fudbala sve veća

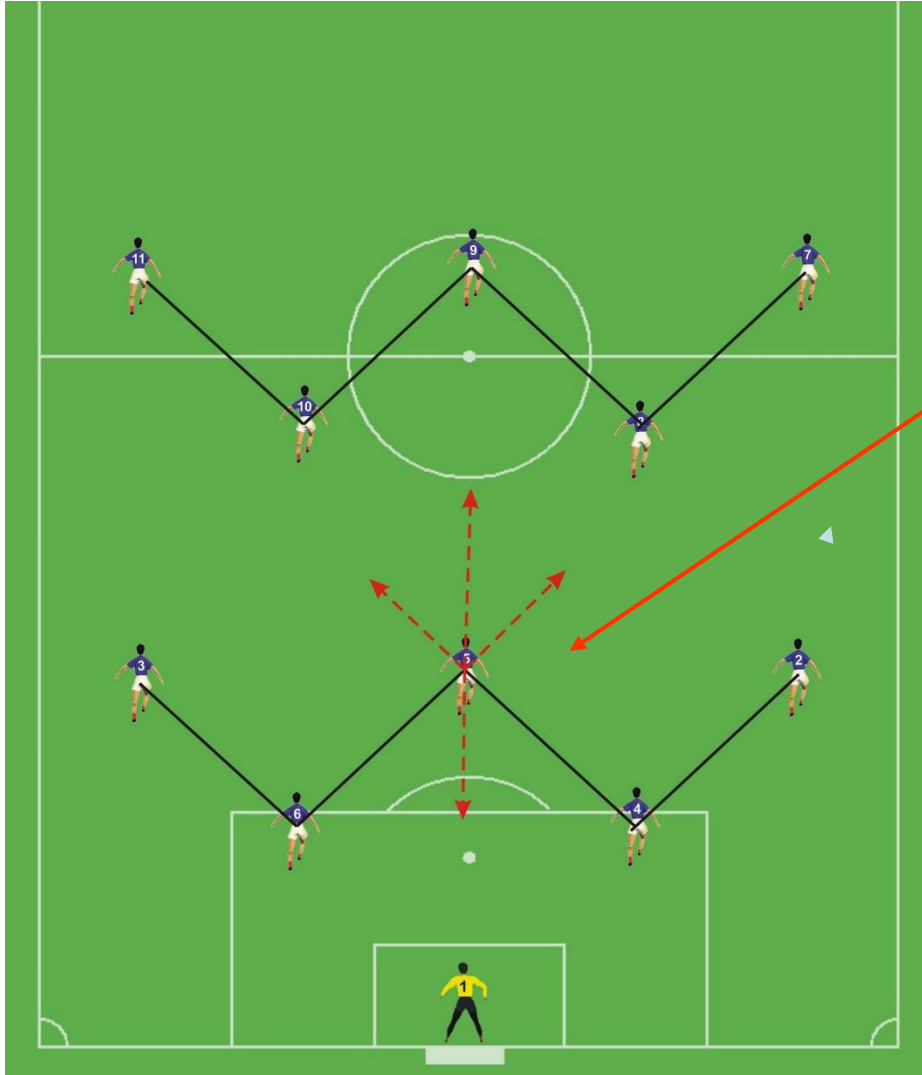


5 IGRAČA U NAVALI

1872.-1883.

Sistem WW - "dubl W"

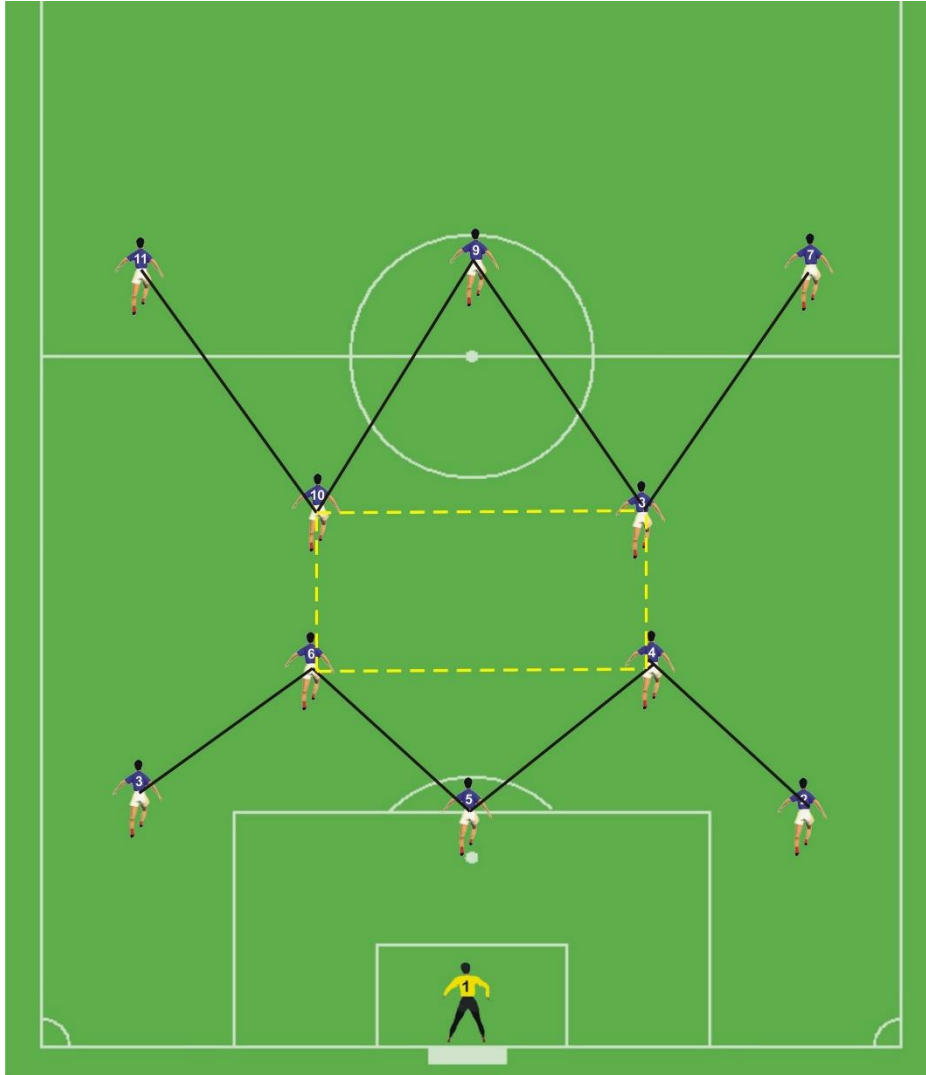
- preteča svih budućih modernih sistema
- Suštinska promjena - povlačenje iz napada, malo unazad, dvije „polutke“.
- **napadači** su se kretali u obliku slova **W**.



- formacija **odbrane** ima oblik slova **W**.
- Otuda i naziv sistema **WW**.
- centarhalf je imao dvostruku ulogu i bio je glavni igrač tima tzv. "**lutajući centarhalf**".
- Nastao 1925. promjenom ofsajd pravila koje važi i danas
- Uspostavio ga **trener Arsenala Herbert Čepmen**.
- zbog ovakvog načina igranja centarhalfa, u odbrani se često javljao manjak igrača, pa je ovaj sistem igre, posle samo pet godina primjene napušten, a pojavio se novi sistem...

Sistem WM - "sistem 3 beka"

I u ovom sistemu ključ promjena pripao je centarhalfu, koji je povučen nazad i postavljen u liniju sa bekovima ("sistem 3 beka" je drugačiji naziv ovog sistema).



Opet ga je **Čepmen** prvi počeo primjenjivati.

Centarhalf je sada imao novu, čisto odbrambenu ulogu, sa neposrednim zadatkom da čuva protivničkog centarfora.

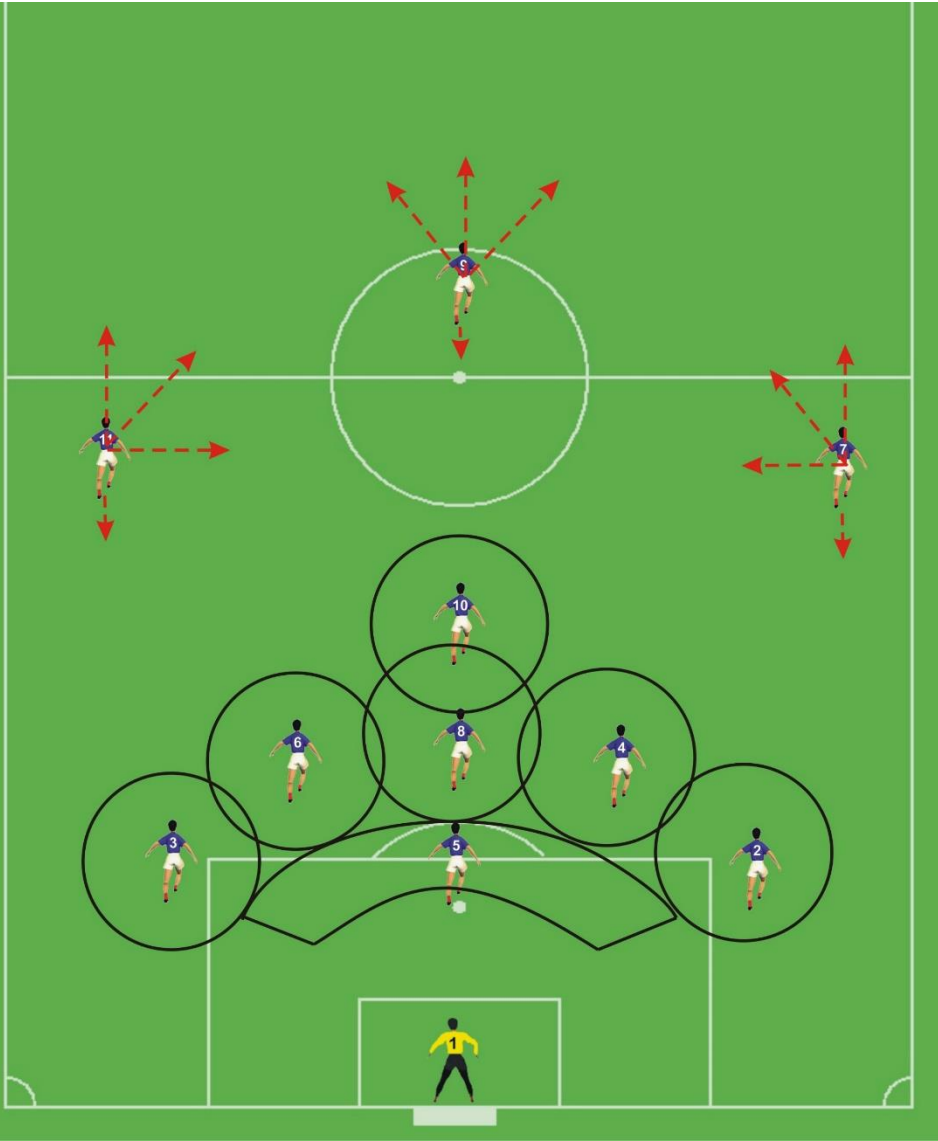
Bekovi su pomjereni šire prema aut-linijama, sa osnovnim zadatkom da čuvaju protivnička krila.

Halfovi su povučeni u sredinu sa zadatkom da čuvaju protivničke polutke.

U ovakvom rasporedu, igrači odbrane su se kretali u obliku slova M, formacija napadača se nije promijenila, pa je čitav sistem dobio naziv "**WM**"

Odbrambene varijante sistema WM

1. Bunker



Isključivo defanzivna igra

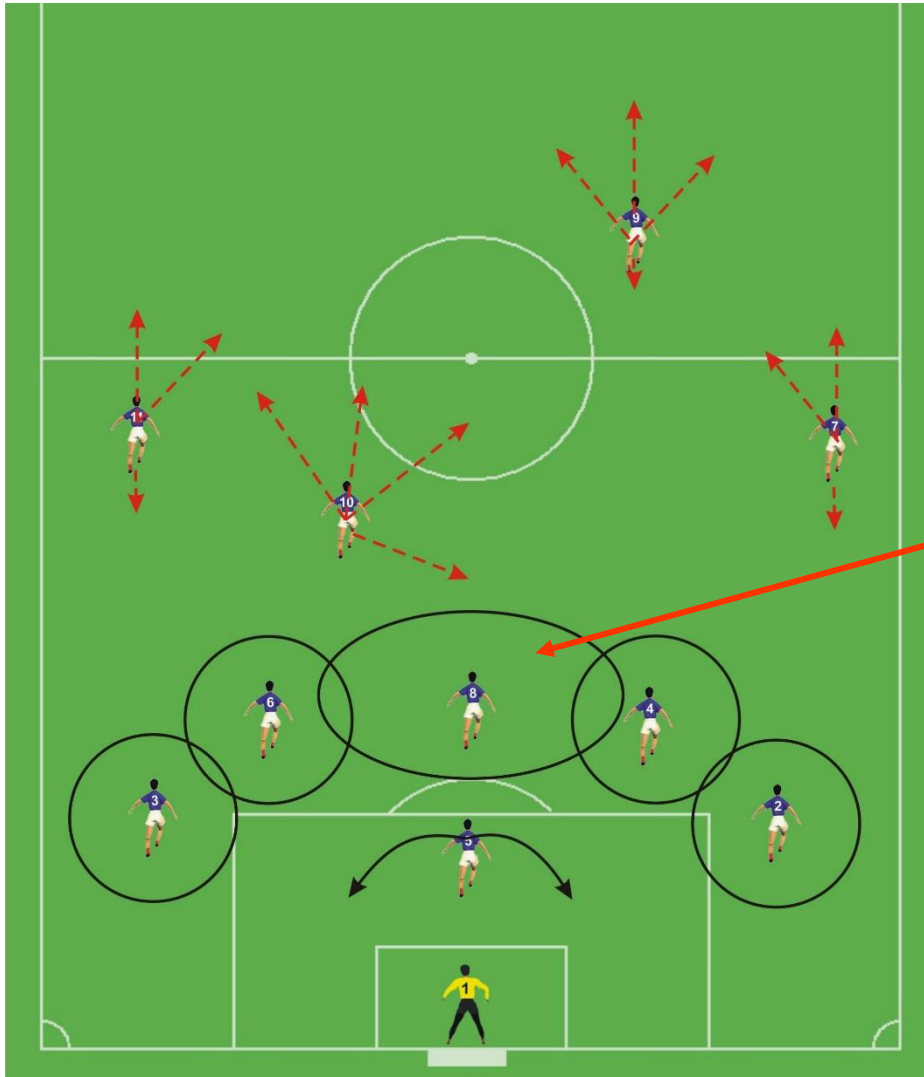
Bunker karakteriše pasivna zonska odbrana,

osmorica igrača u odbrani,

Zgusnut raspored

Odbrambene varijante sistema WM

2. Brava



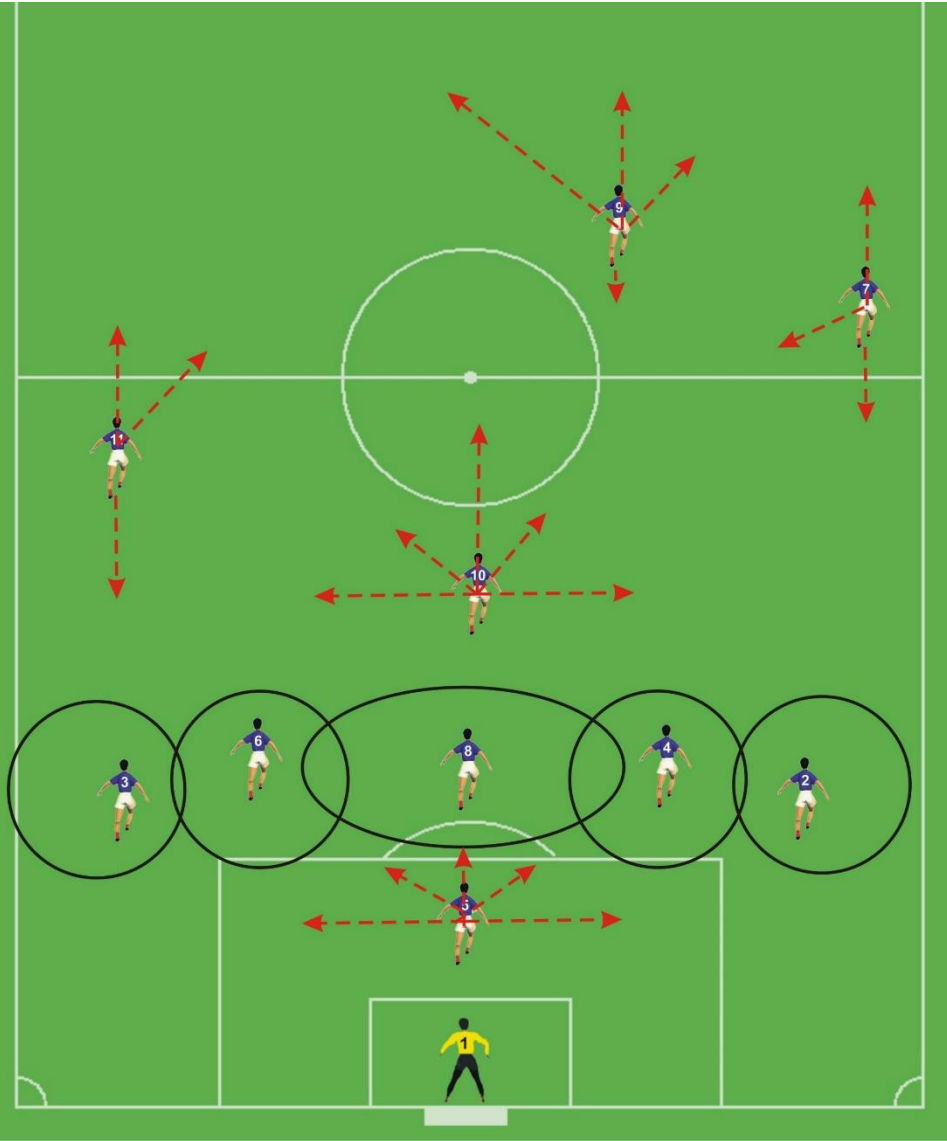
pokrivanje ispred gola, koje se sprovodi kombinovanom odbranom

posebnu ulogu ima **slobodan centarhalf**

Halfovi pokrivaju krila, sačekujući ih u prostoru.

Odbrambene varijante sistema WM

3. Katanac - katenáčo



Taktičku osnovu u ovoj varijanti čini dirigentska uloga centarhalfa

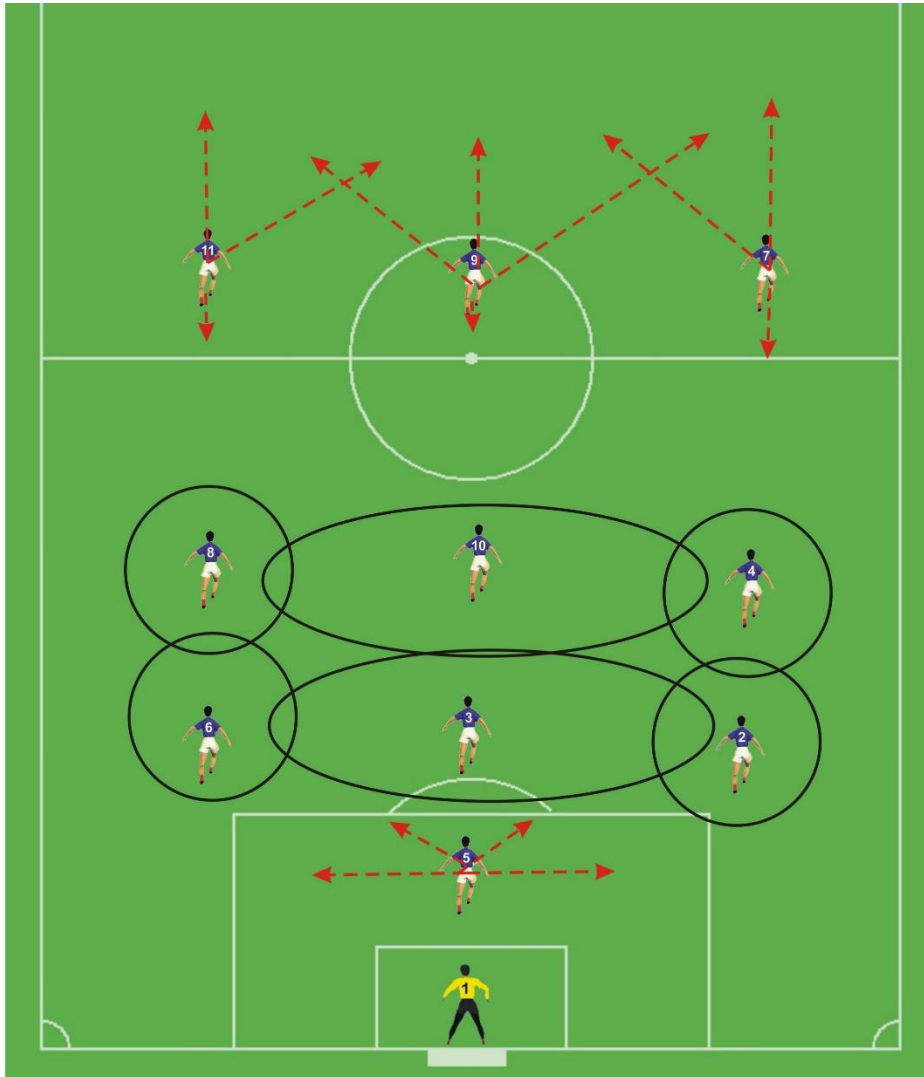
U fazi napada protivnika, u zoni odbrane prisutno je 8 igrača.

Ova varijanta omogućava da se, posle uspješne odbrane, organizovano sprovede napad

Čim ekipa dodje u posjed lopte najmanje trojica odbrambenih igrača brzo se transformišu u napadače

Odbrambene varijante sistema WM

4. Beton

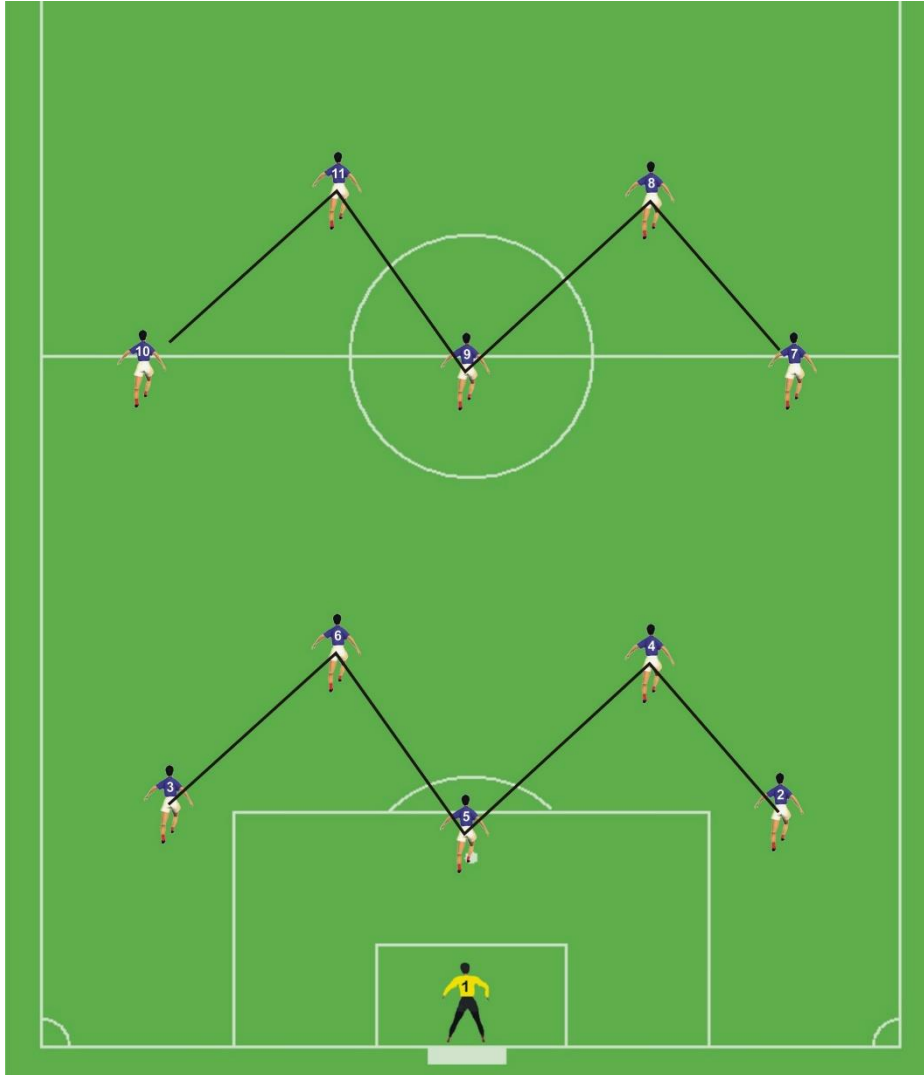


Ovu varijantu karakteriše pojačan posjed sredine terena

Odbrana se sastoji od dvostrukog zida sa po trojicom igrača u vidu zone i slobodnog centarhalfa

Napadačke varijante sistema WM

1. Povučena krila "MM"

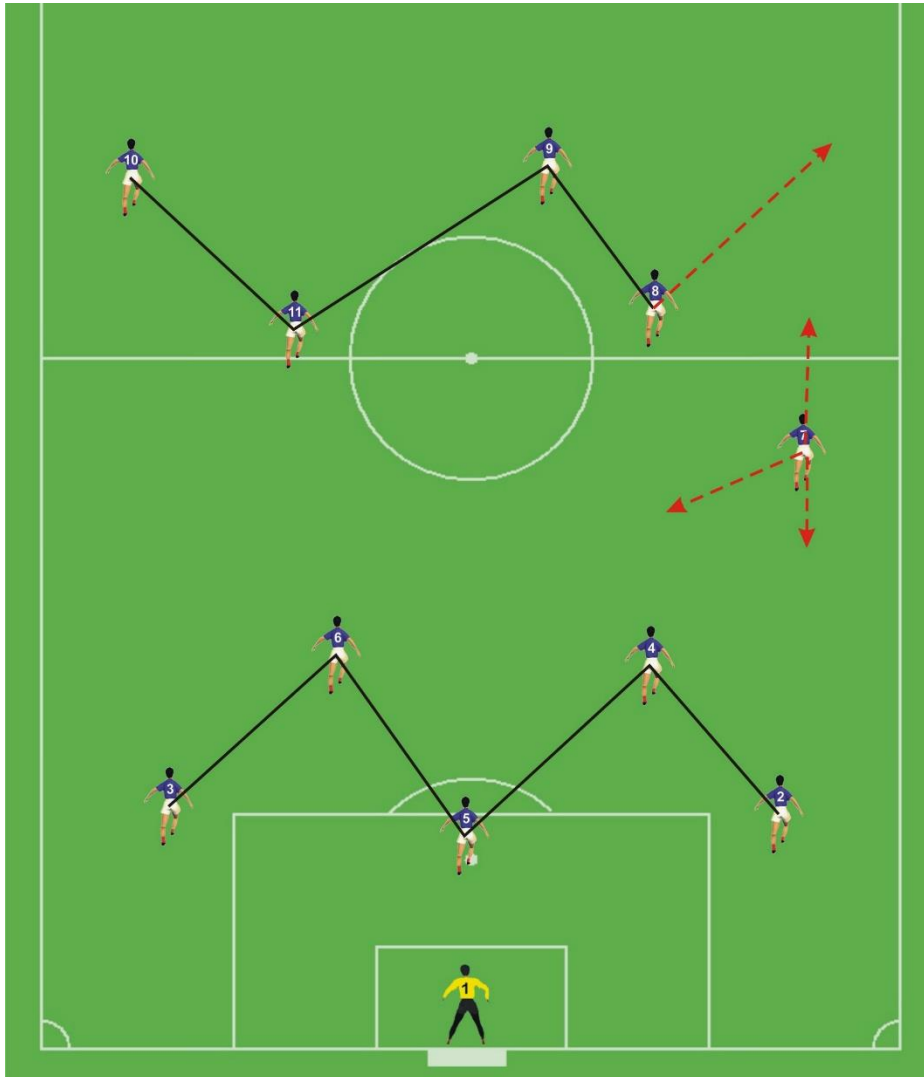


Krila se duboko vraćaju u manevarski prostor, što omogućuje dvojici isturenih napadača široke mogućnosti i prostor za djelovanje

(varijanta "dva centarfora").

Napadačke varijante sistema WM

2. Povučeno krilo



Ova varijanta omogućuje efikasnu promjenu mjesta napadača, jer povlačenjem krila u dubinu polja ostavlja se prazan prostor za utrčavanje napadača.

Sistem četiri beka (1 - 4 - 2 - 4)

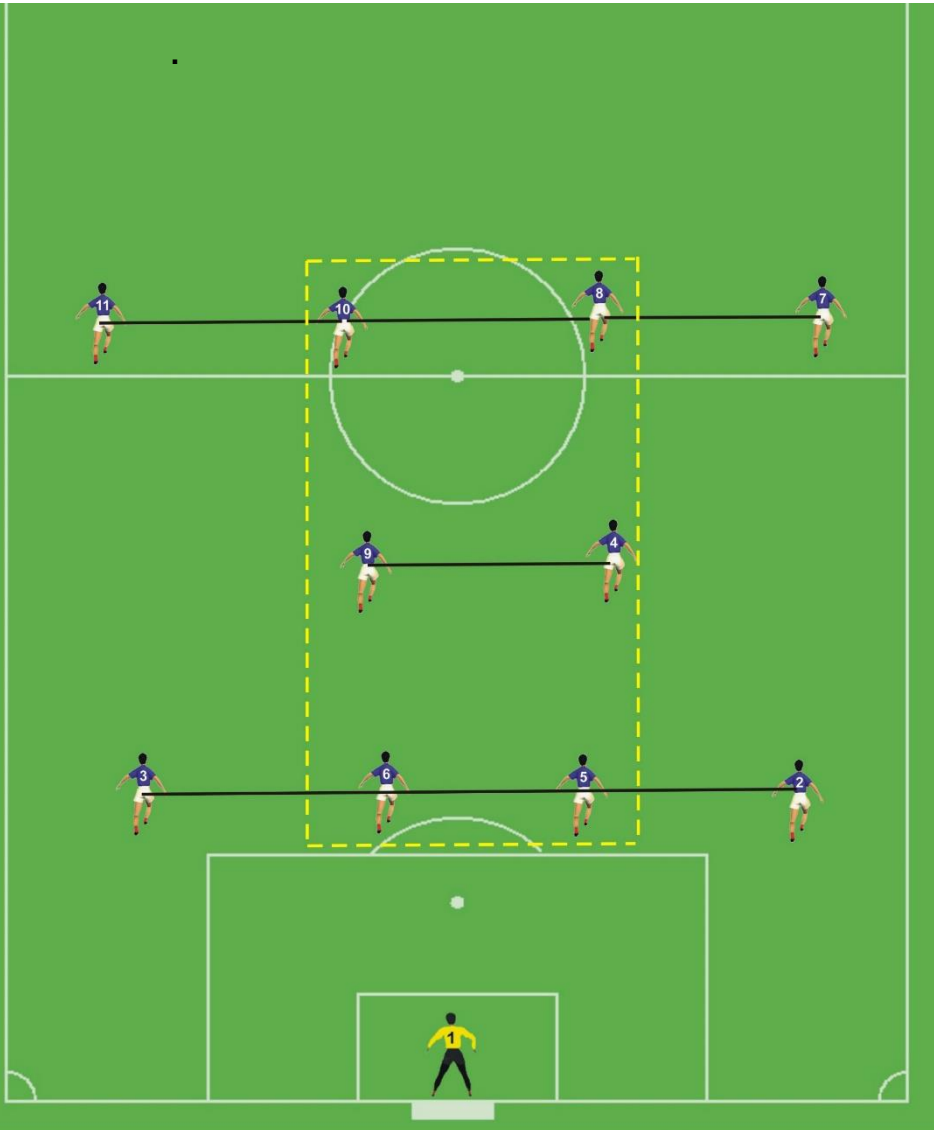
Ovaj sistem je bio logičan nastavak napuštenog WM sistema i predstavljao je njegovu nadgradnju.

traženje novog načina za probijanje defanzivnih formacija

rješenje da se napadi vode pretežno preko bočnih pozicija terena.

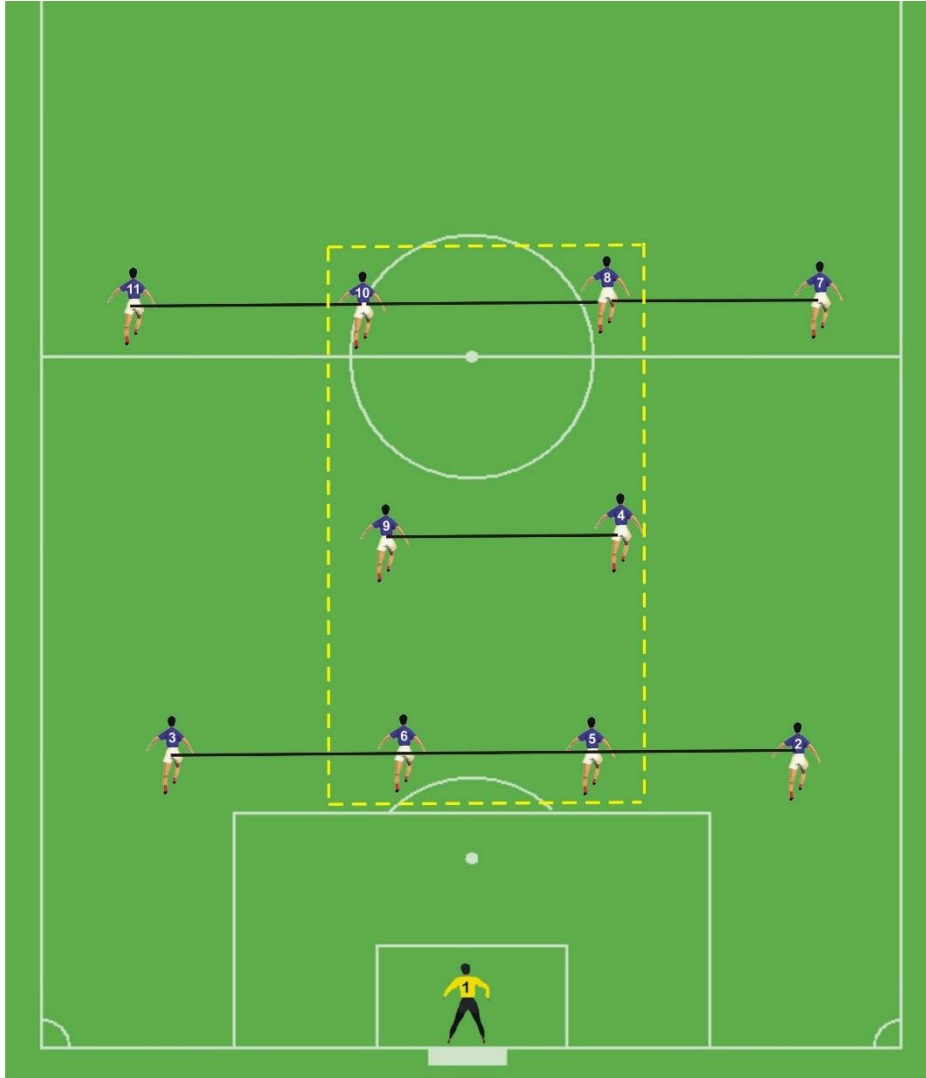
Zbog toga su krila dobila zadatak da se kreću i dejstvuju duž aut linija, centarfor je povučen iz zgusnute odbrane protivnika malo unazad, polulijevo ili poludesno

Tako je u napadu formiran "kvartet" napadača - dva krila i dva centarfora – poredjanih u istoj liniji



Sistem četiri beka (1 - 4 - 2 - 4)

Ovakav raspored navalnih igrača zahtijevao je od trenera da pronadju odgovarajuću formaciju odbrambenih igrača, kako bi mogli uspješno da pariraju igri napadača



čtvorici napadača u liniji suprotstavljena su četiri odbrambena igrača (dva beka i dva centarhalfa), postavljena takodje u jednoj liniji, pa je ovaj novi sistem, po ovom poretku igrača u odbrani, dobio naziv sistem "**četiri beka**".

U daljoj evoluciji, u okviru ovog sistema javljale su se nove varijante.

Vidi da je sredinom terena formirana zamišljena pravougaona osovina, koju čine dva centralna beka, dva vezna igrača i dva centarfora.

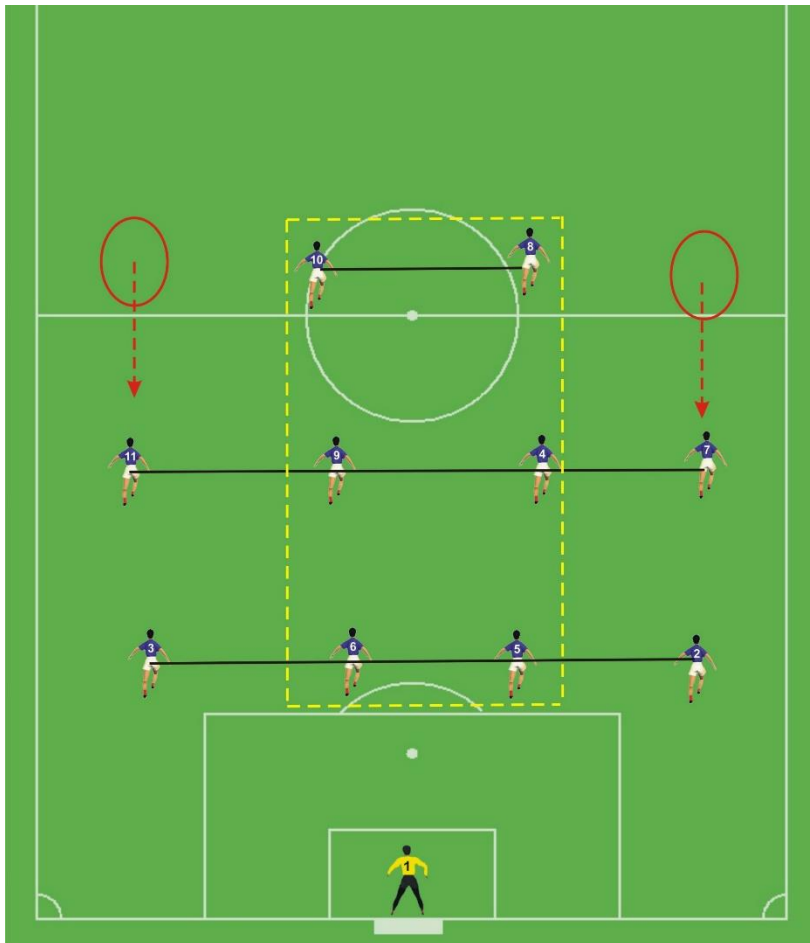
Fleksibilan sstem

Sistem četiri beka (4 - 2 - 4)

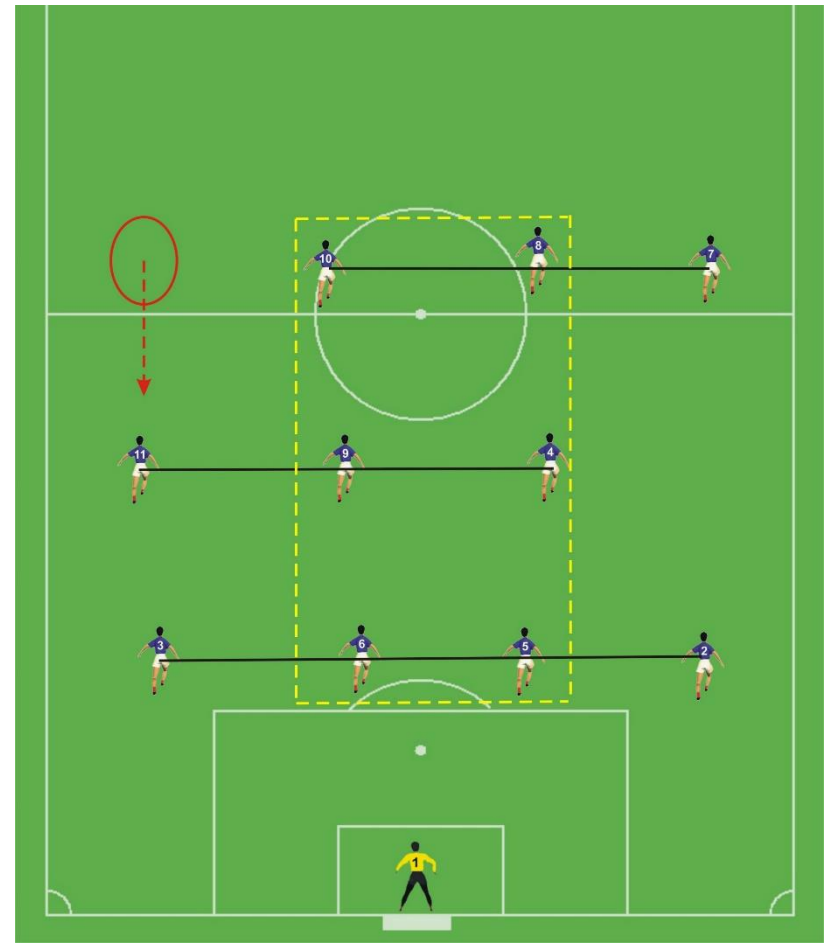
Poredak igrača u odbrani

Kada se ekipa brani lako se dolazi iz varijante 1-4-2-4-u varijante 1-4-4-2 ili 1-4-3-3.

4 - 4 - 2



4 - 3 - 3

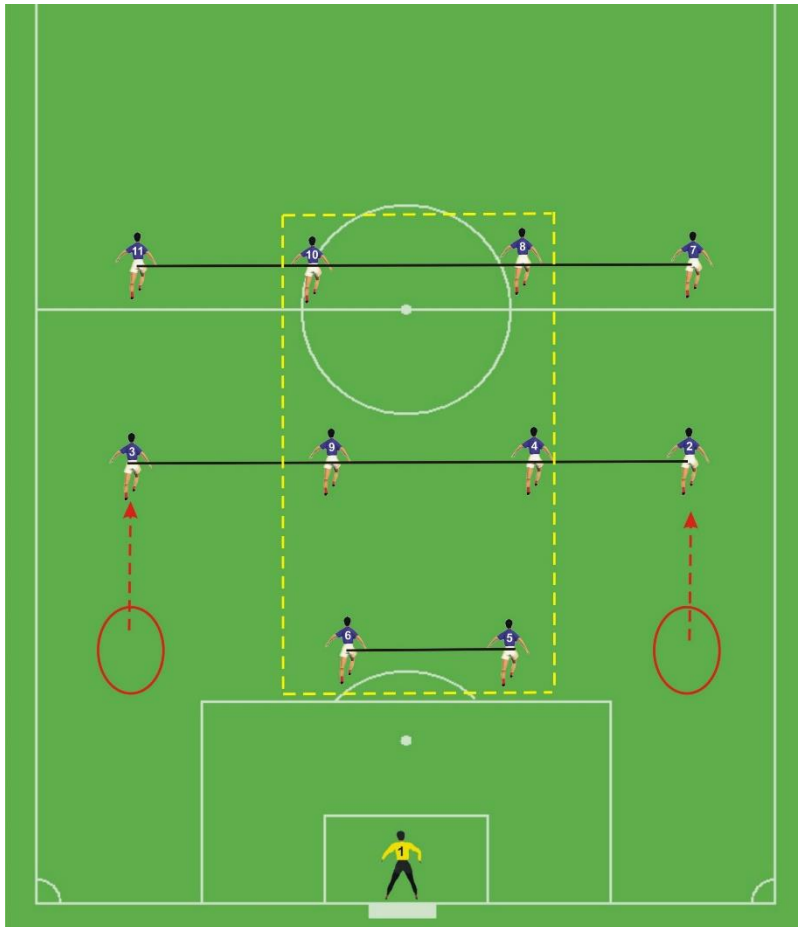


Sistem četiri beka (4 - 2 - 4)

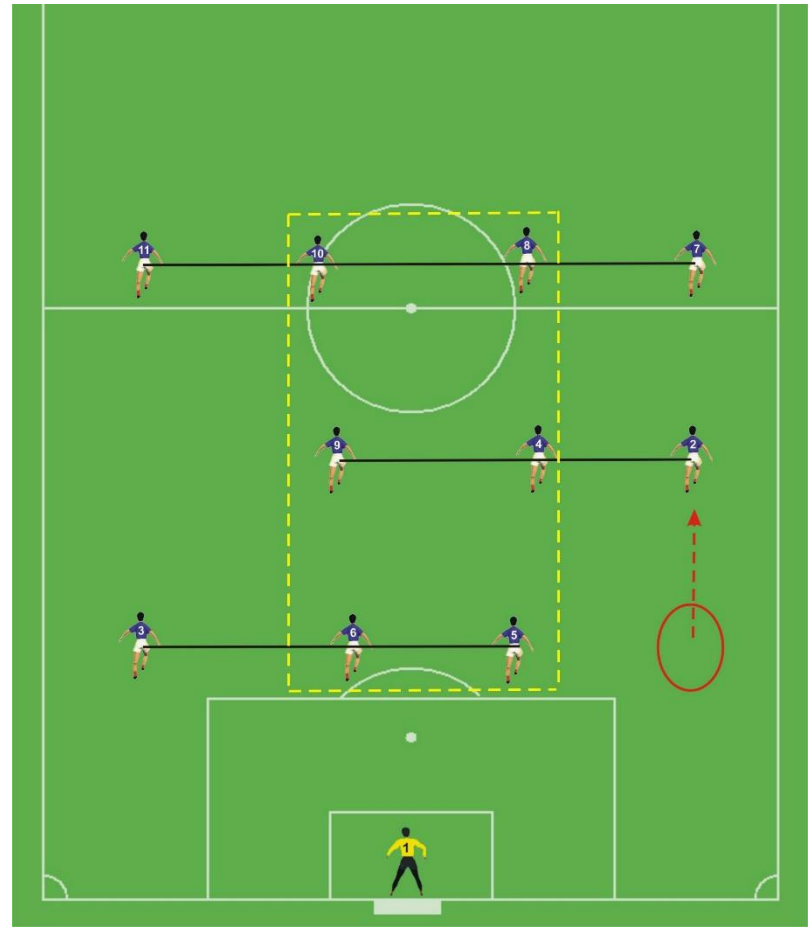
Poredak igrača u napadu

Kada ekipa napada lako se dolazi iz varijante 1-4-2-4-u varijante 1-2-4-4 ili 1-3-3-4.

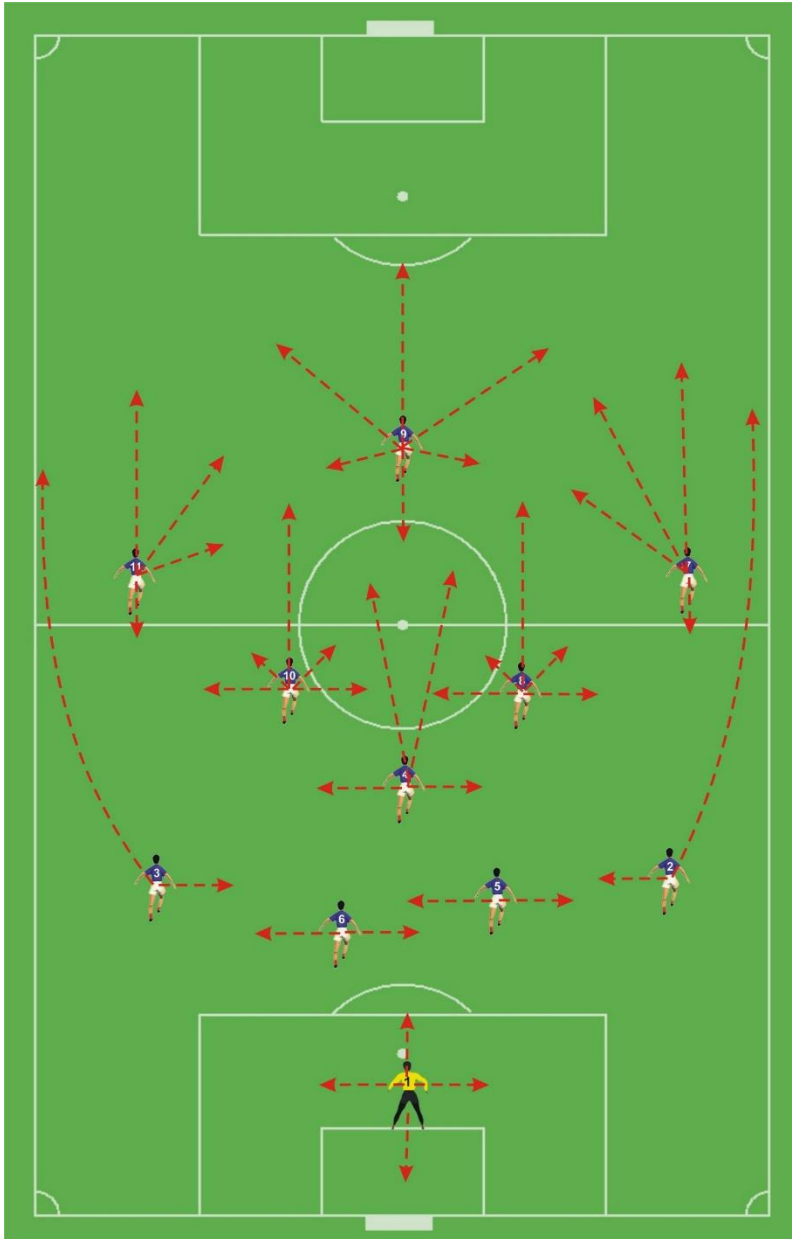
2 - 4 - 4



3 - 3 - 4



SISTEM 4 - 3 - 3



Na prvi pogled razlika između prethodnog sistema 4-2-4 i novog 4-3-3 je mala: iz napadačke linije povučen je jedan igrač u liniju manevra. Međutim, suštinske promjene zahvatile su sve komponente fudbalske igre, a igrači su dobili nove, višestruke i proširene uloge.

Vrijeme i prostor postaju centralni faktori fudbalske igre, a naglašeno prisustvo visokih tehničkih, taktičkih, fizičkih i psiholoških sposobnosti svakog igrača ponaosob, postali su neophodnost bez koje se nije moglo.

Krilni bekovi u novom sistemu, pored osnovnih, odbrambenih uloga, dobili su zadatak da se, prema situaciji na terenu, transformišu u krilne napadače.

Centralni bekovi dobijaju nove uloge: jedan od njih ima zadatak da kontroliše najopasnijeg protivničkog centralnog napadača, dok je drugi nešto više povučen pozadi, nema zaduženje da direktno čuva protivničkog napadača ("libero"), već vrši korekciju i osiguranje igre svoje odbrane.

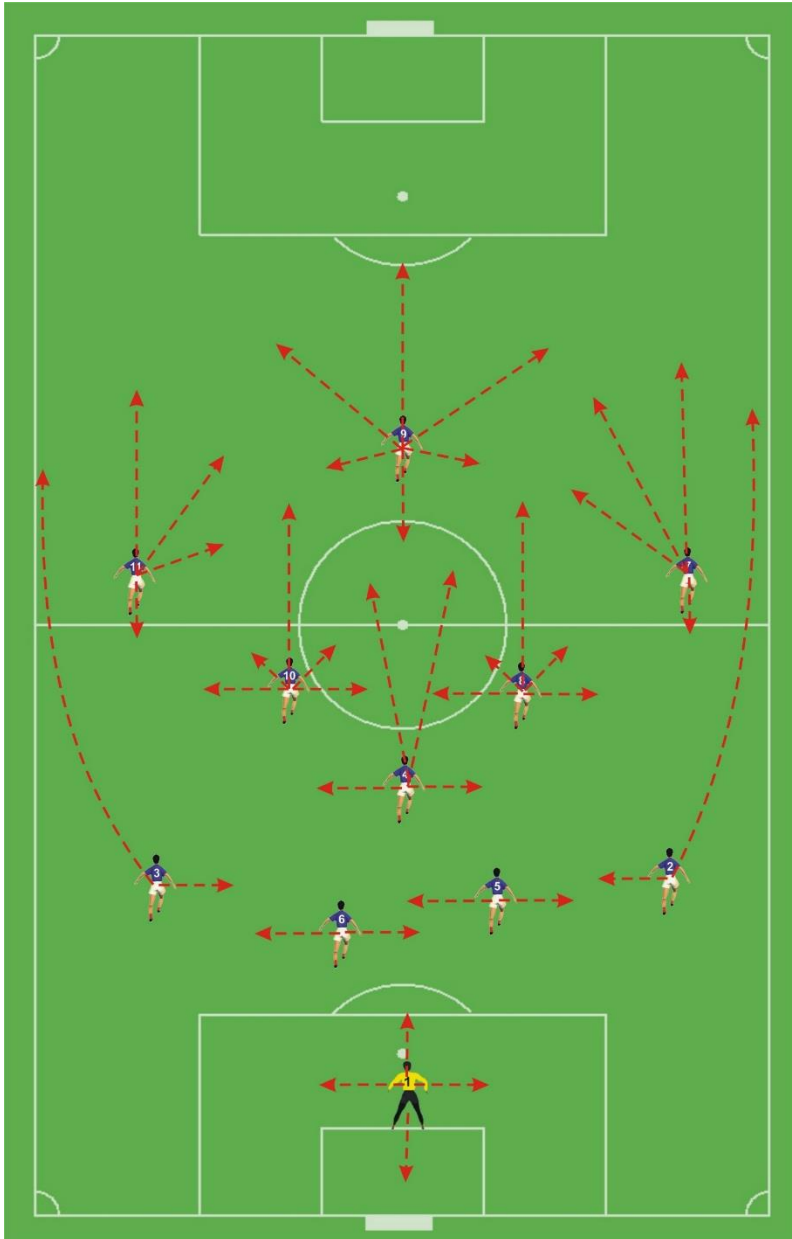
SISTEM 4 - 3 - 3

Trojica igrača sredine terena, pored uloge organizatora igre, naizmenično obavljaju i napadačke i odbrambene zadatke.

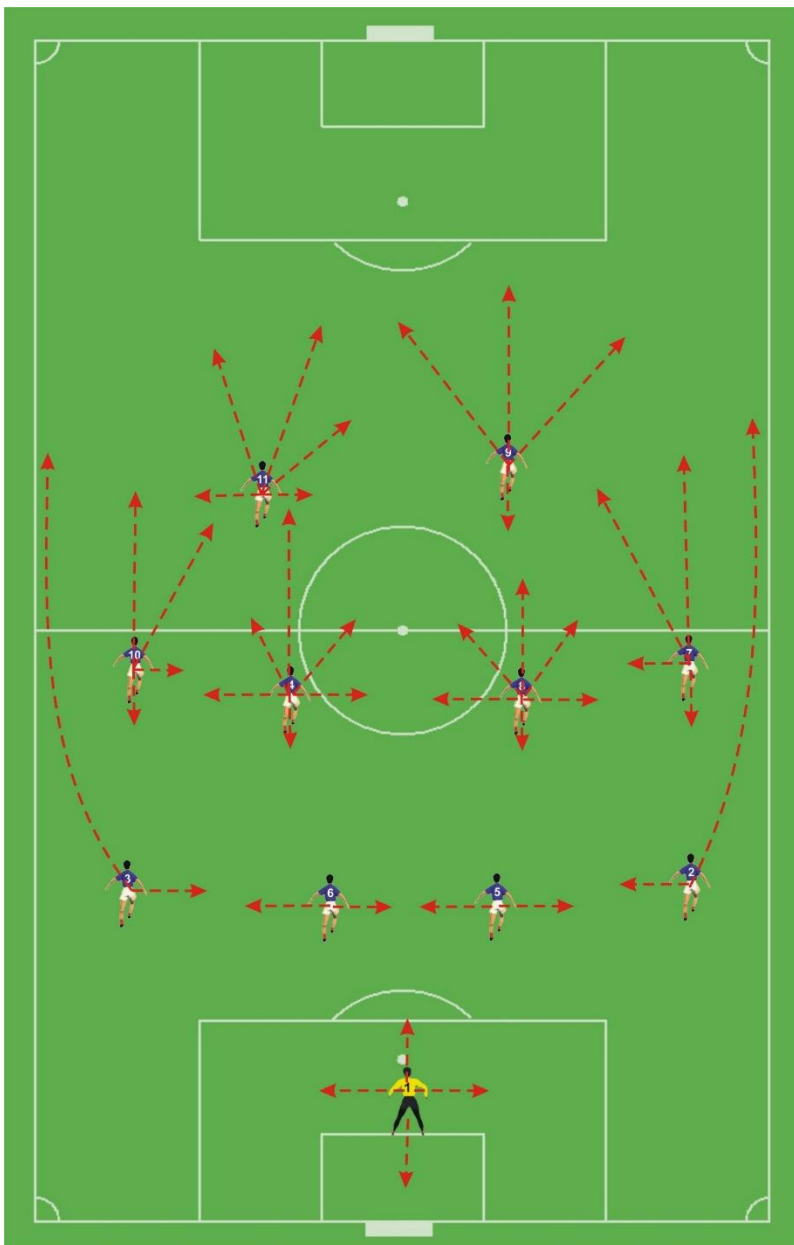
Od trojice napadača, nova taktika novog sistema zahtijevala je međusobnu promjenu mjesta i neprestano brzo, najčešće sprintersko trčanje po cijeloj polovini protivničke strane terena.

Taktička osnova ovog sistema, dakle, imala je, preciznije formulu (1) - 1 - 3 - 3 - 3: golman - libero - 3 beka (dva krilna i jedan centralni) - 3 vezna igrača - 3 napadača.

Medjutim, nova savremena igra istakla je nove zahtjeve - taktičko nadigravanje i prevlast na sredini terena. U traganju za formulom koja bi udovoljila ovom zahtjevu stvoren je novi, moderniji sistem 4 - 4 - 2.



SISTEM 4 - 4 - 2



Ovaj sistem su najdoslednije primjenjivali Italijani

Krilni bekovi, pored osnovnih odbrambenih zadataka i transformacije u krilne napadače, proširili su svoju ulogu u novom sistemu i na dejstvo po sredini terena

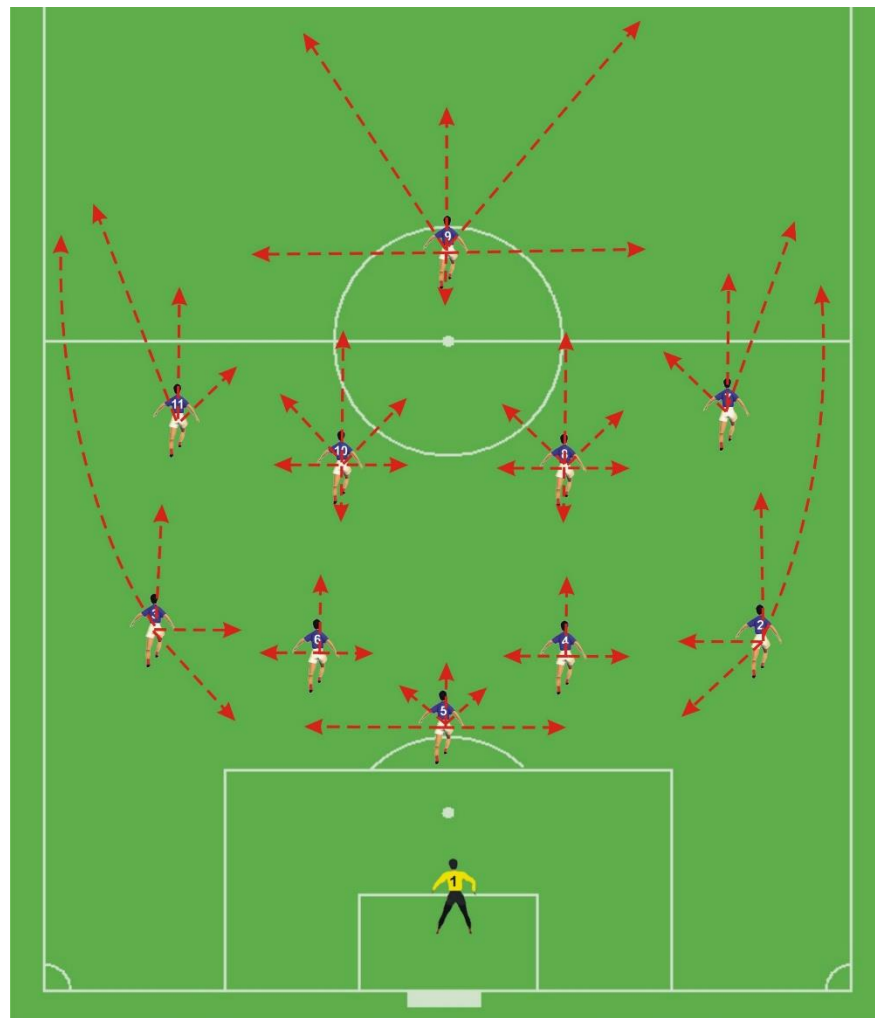
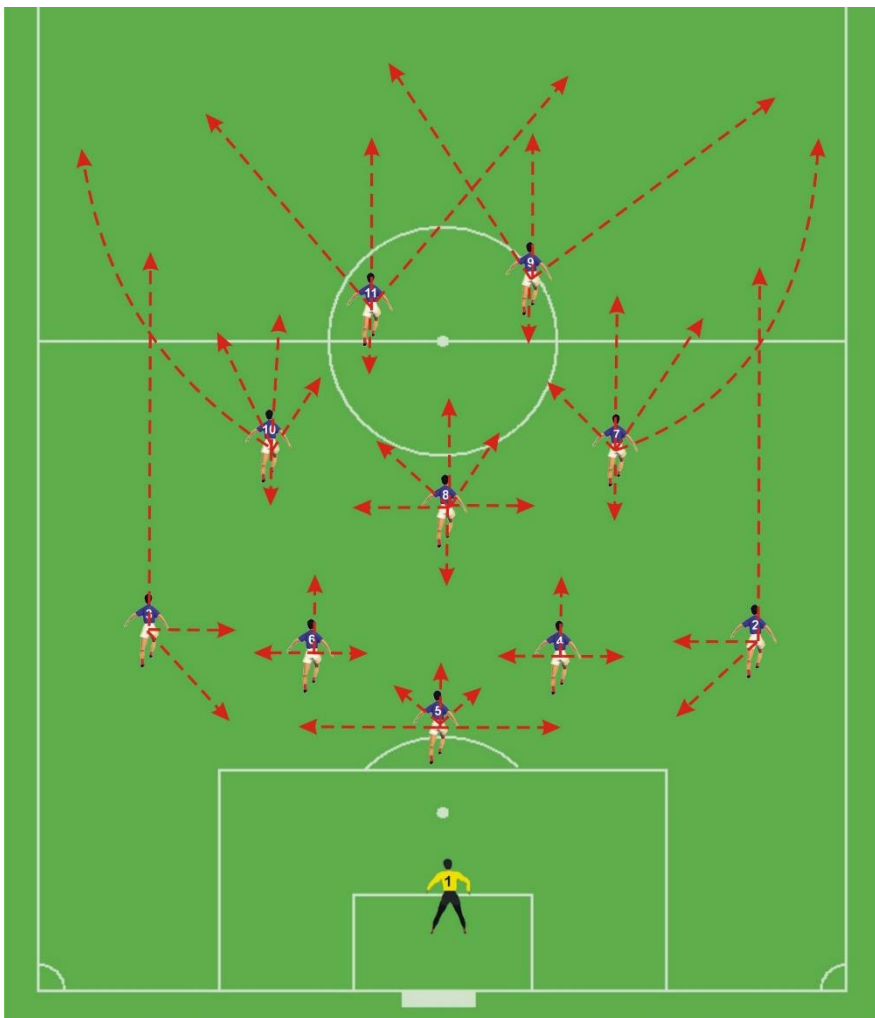
Igrači sredine terena, u zavisnosti od situacije, bez prekida izmjenjuju defanzivne i ofanzivne uloge: u fazi odbrane svog gola djeluju kao bekovi, a u fazi napada svog tima - kao napadači iz drugog plana.

Dvojica klasičnih napadača praktično djeluju po cijeloj protivničkoj polovini igrališta, vraćajući se naizmjenično dublje i na svoju polovinu terena

SISTEM 5 - 3 - 2

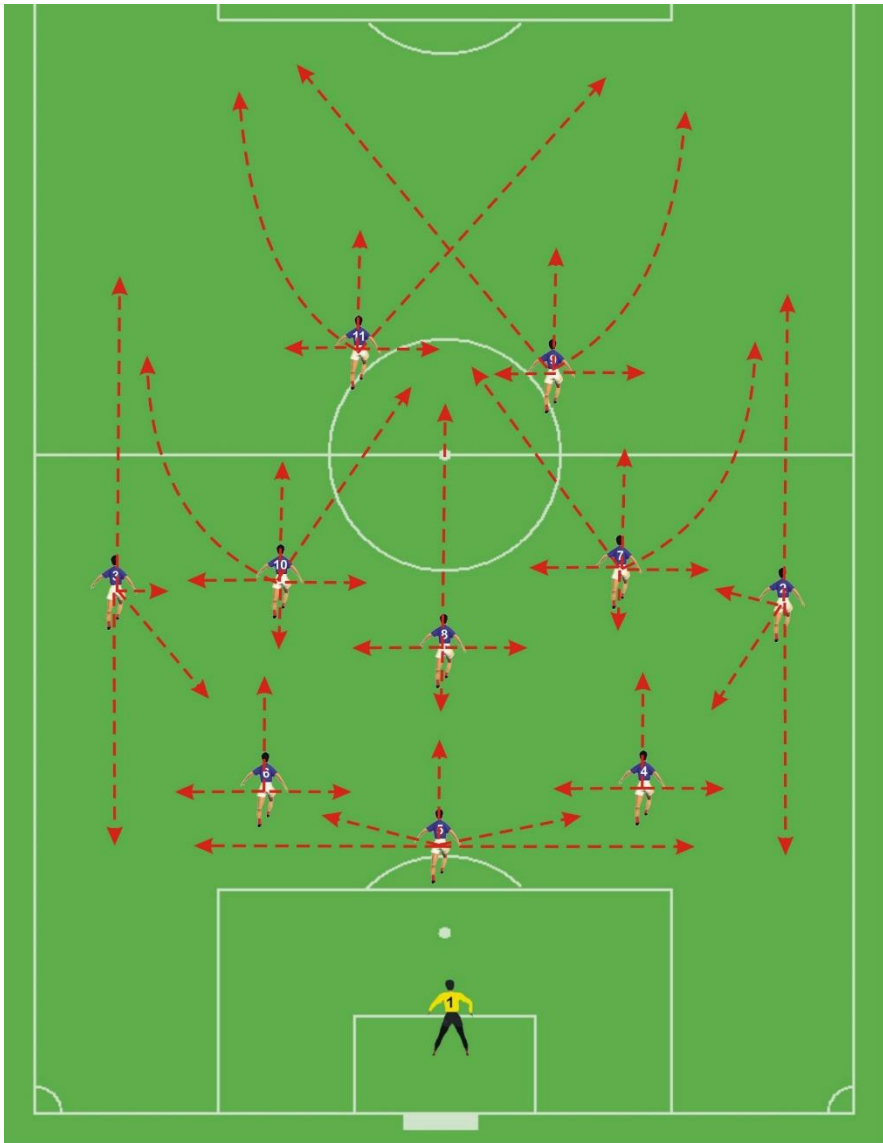
SISTEM 5 - 4 - 1

Kod ovih sistema trener se odlučivao za određeni sistem u zavisnosti od sposobnosti - karakteristika koje su posedovali igrači.



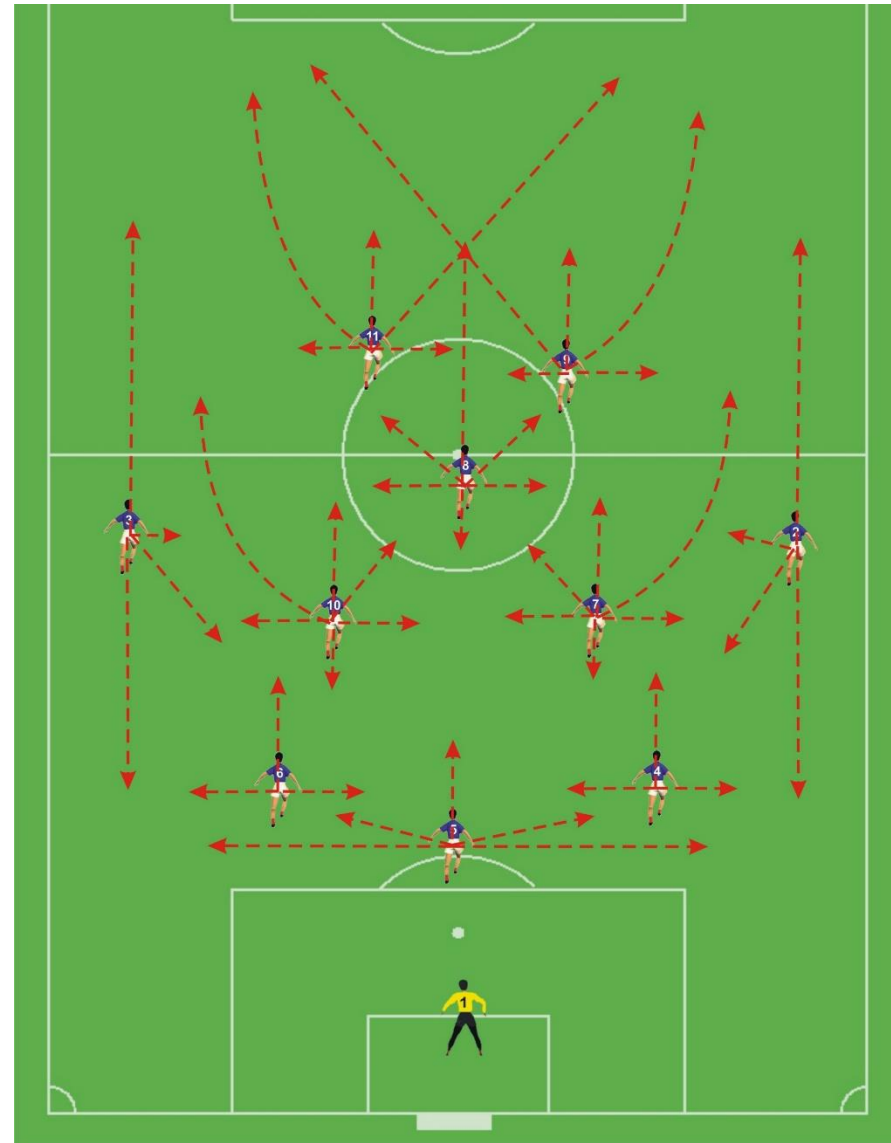
SISTEM 3 - 5 - 2

- Defanzivniji (spoljni bekovi nisko) -

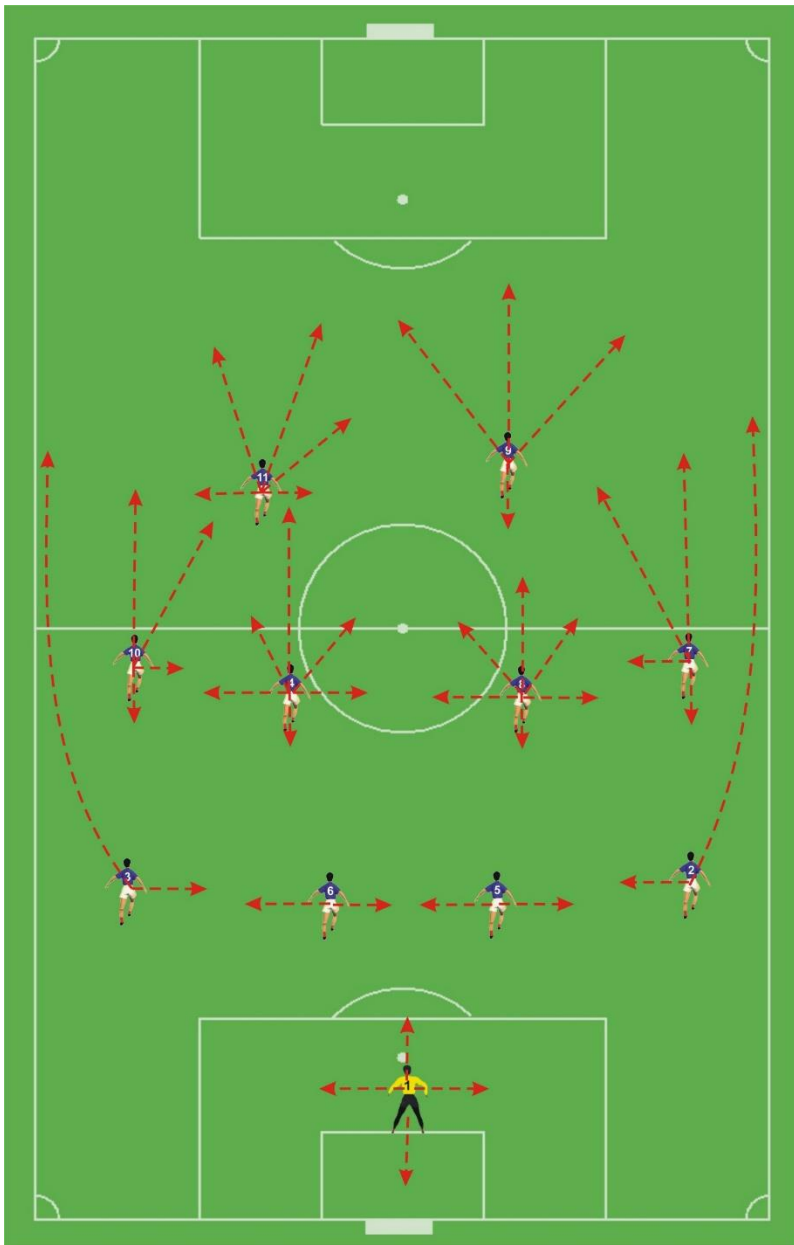


SISTEM 3 - 5 - 2

- Ofanzivniji (spoljni bekovi visoko) -



SAVREMENI SISTEM 4 - 4 - 2



Uvidjevši značaj kontrole sredine treneri su iz sistema 4 - 3 - 3 povukli jednog napadača u liniju manevra i tako došli do novog sistema 4 - 4 - 2.

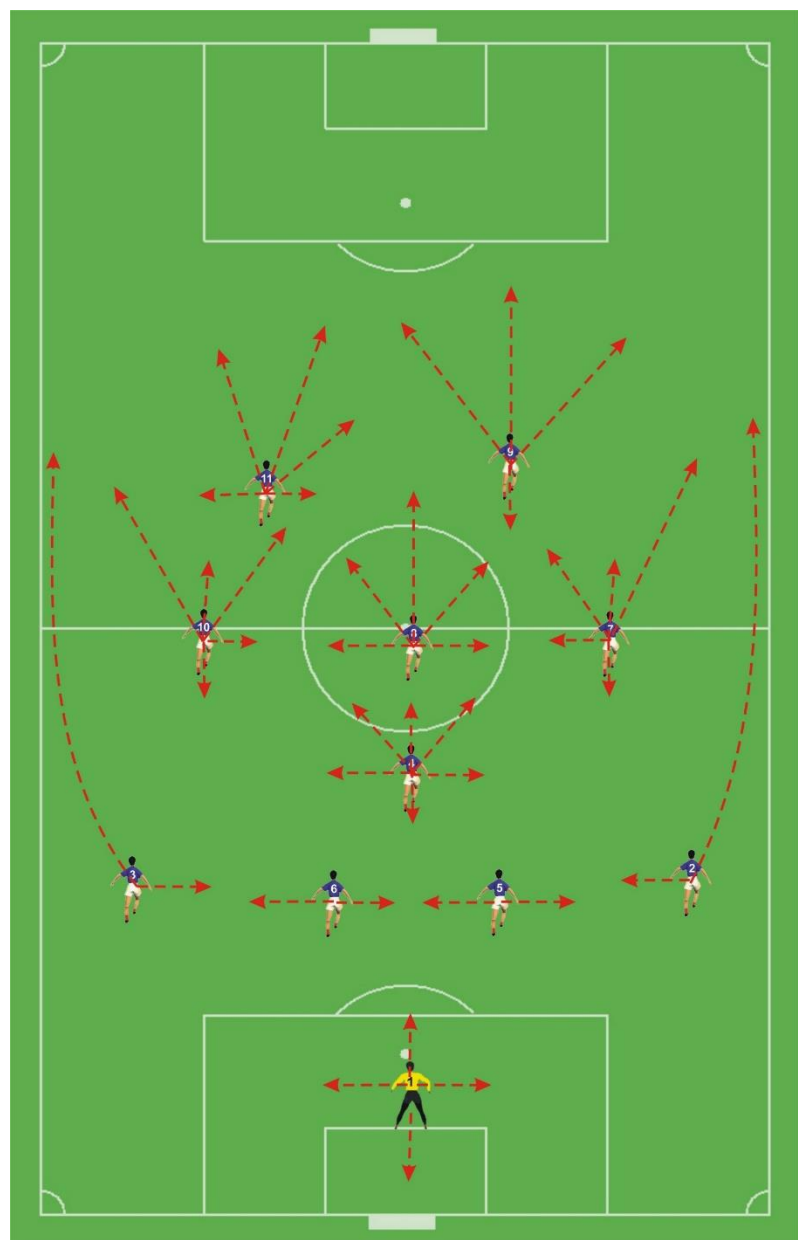
Osnovna karakteristika modernih sistema igre je mali broj napadača neposredno pred sam početak napada

U sistemu 4 - 4 - 2 pred početak napada samo su dvojica napadača zauzimala isturene pozicije. Međutim, u završnici napada uvijek je bilo znatno više igrača u ulozi napadača pred golom protivnika.

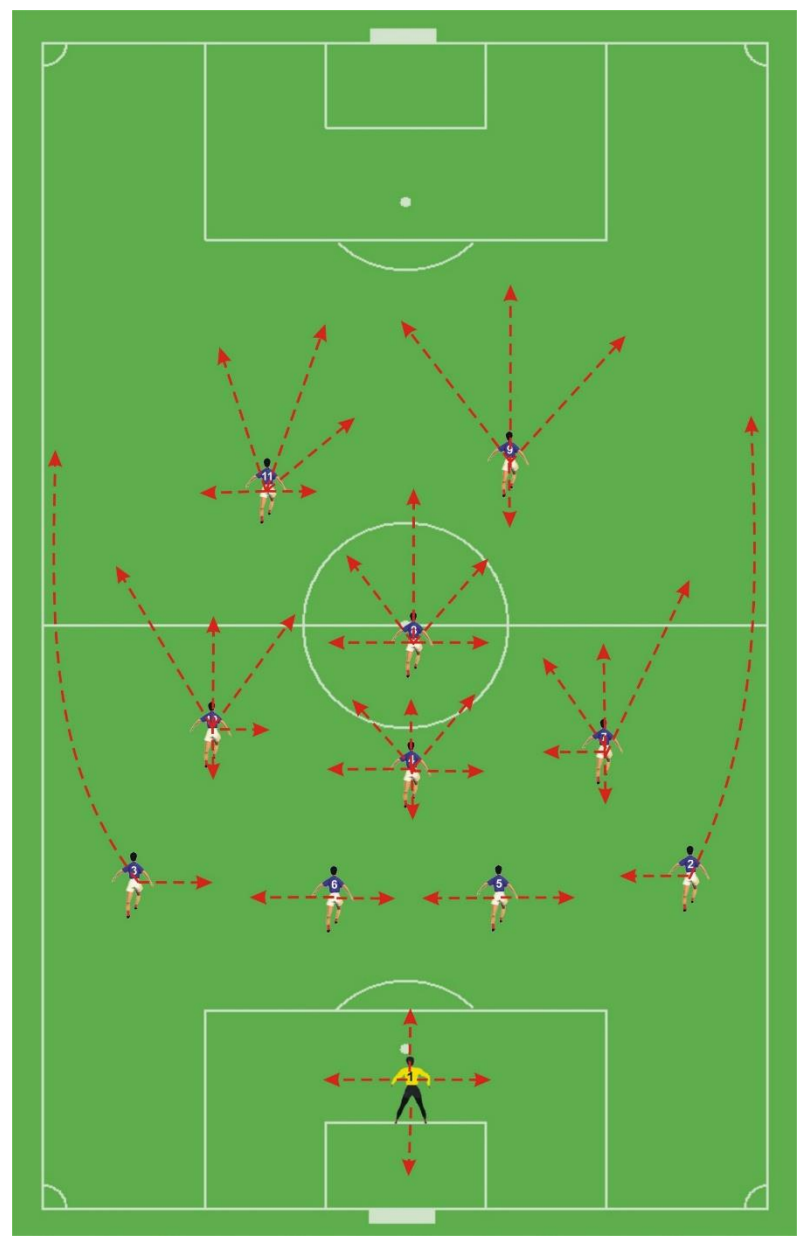
Savremena igra je pretrpjela suštinske promjene: pored većeg broja igrača na sredini terena, taktika savremene igre karakteriše se stalnim prelivanjem linija i po širini i po dubini, odnosno odlikuje se stalnom transformacijom igrača iz jedne u drugu liniju, u serijama i u ritmu koji nameću zahtjevi igre.

MODIFIKOVANI SISTEMI NASTALI IZ SISTEMA 4-4-2

4 - 1 - 3 - 2

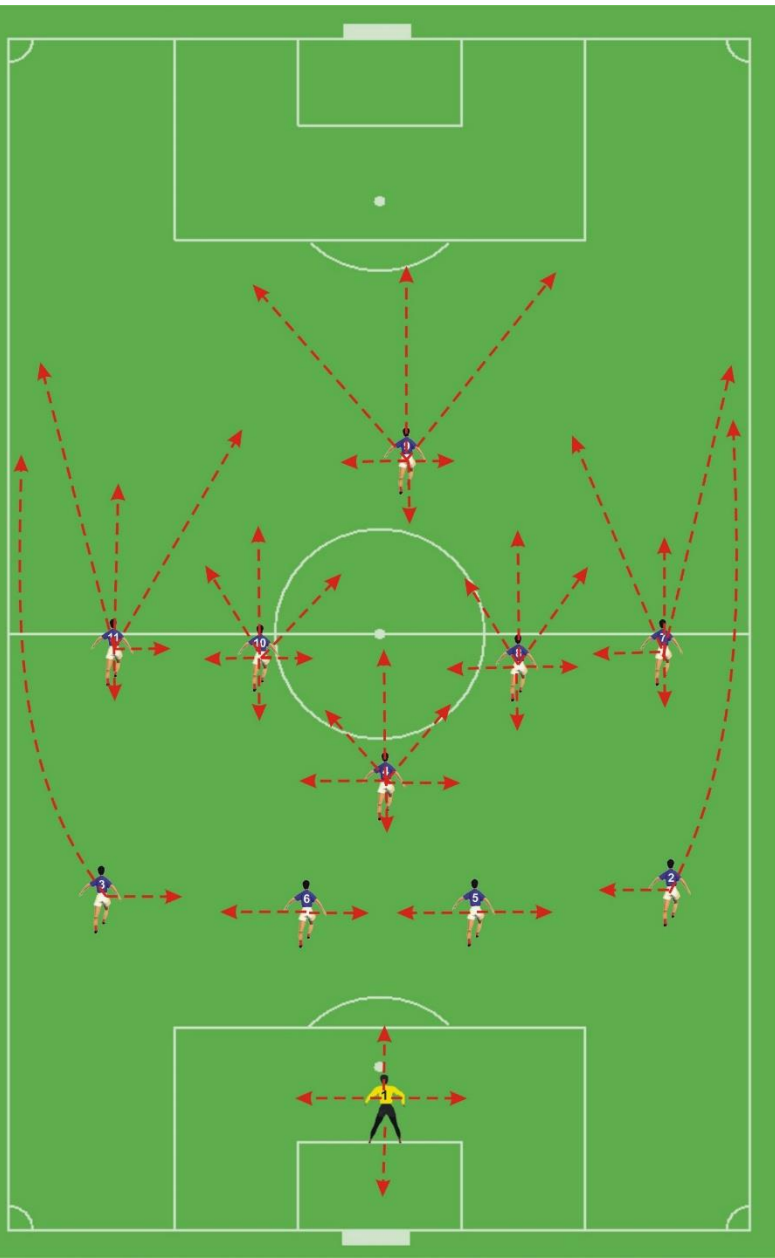


4 - 3 - 1 - 2

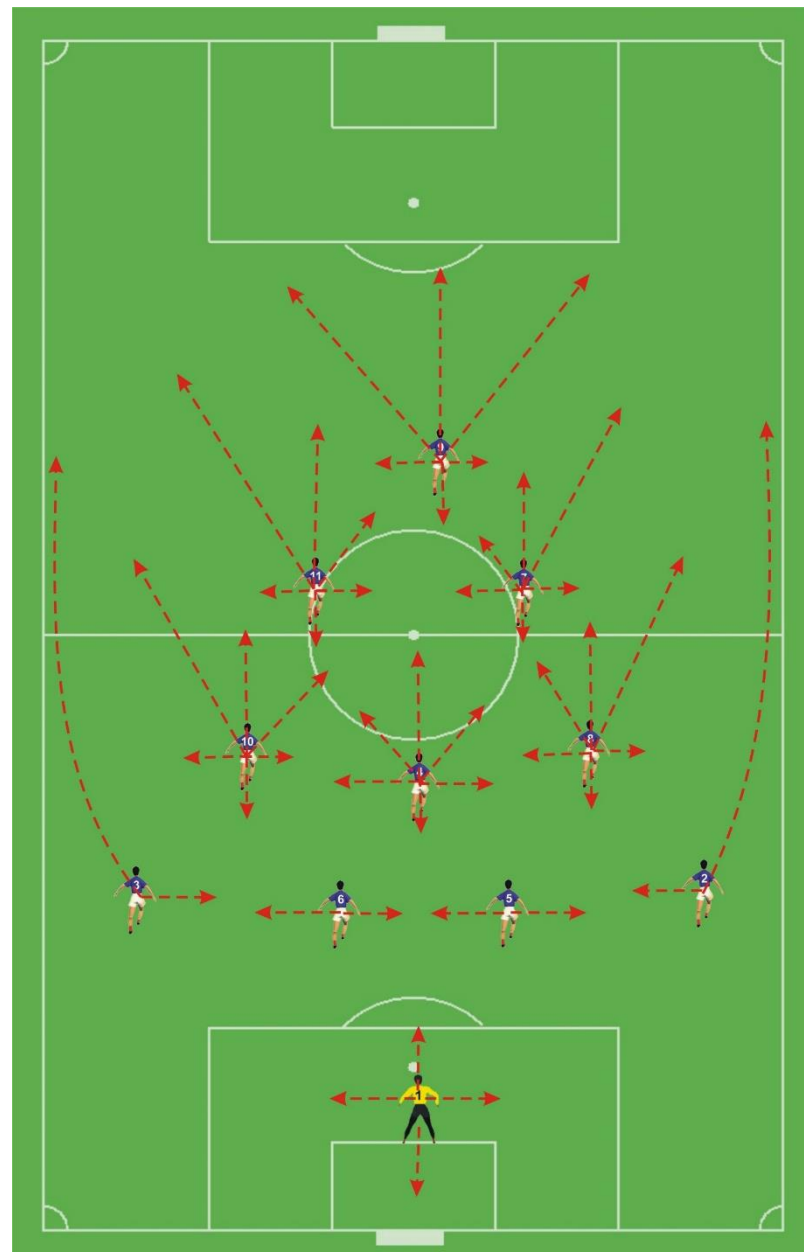


MODIFIKOVANI SISTEMI NASTALI IZ SISTEMA 4-4-2

4 - 1 - 4 - 1

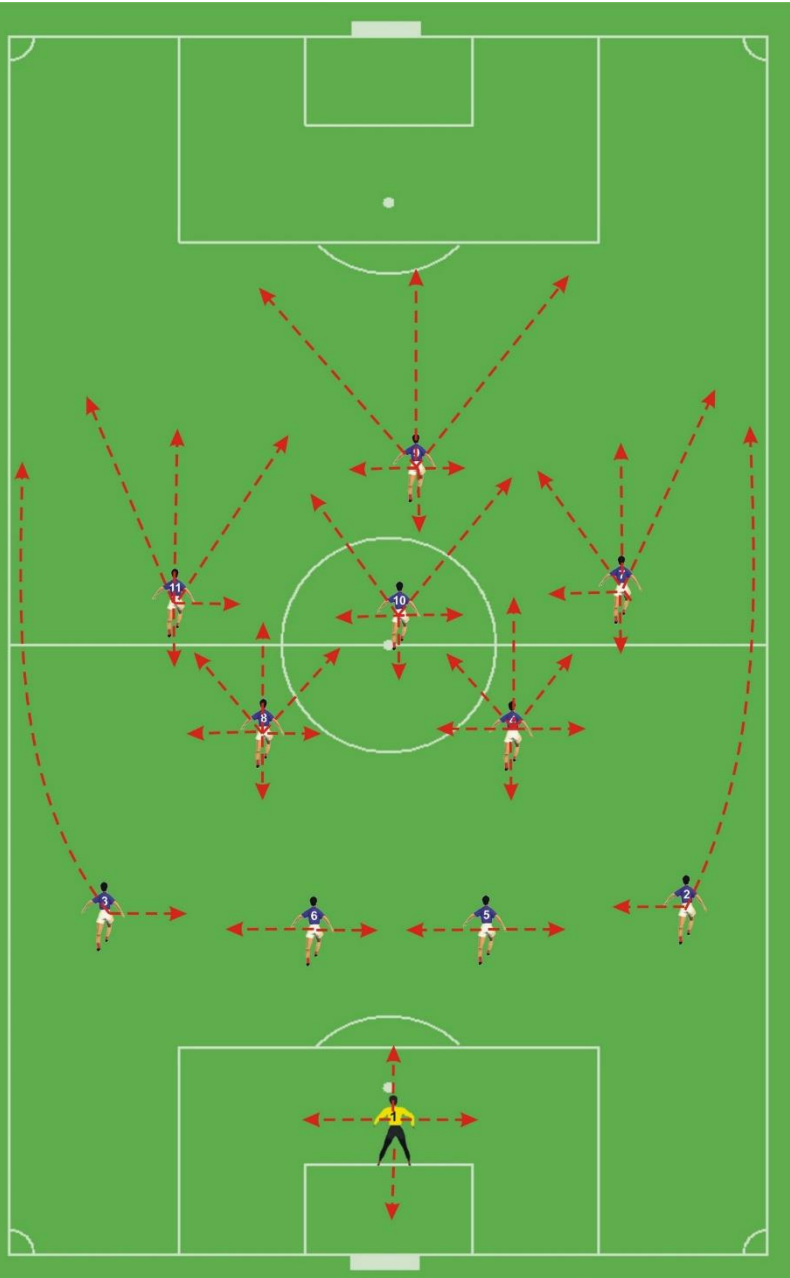


4 - 5 - 1



MODIFIKOVANI SISTEMI NASTALI IZ SISTEMA 4-4-2

4 - 2 - 3 - 1



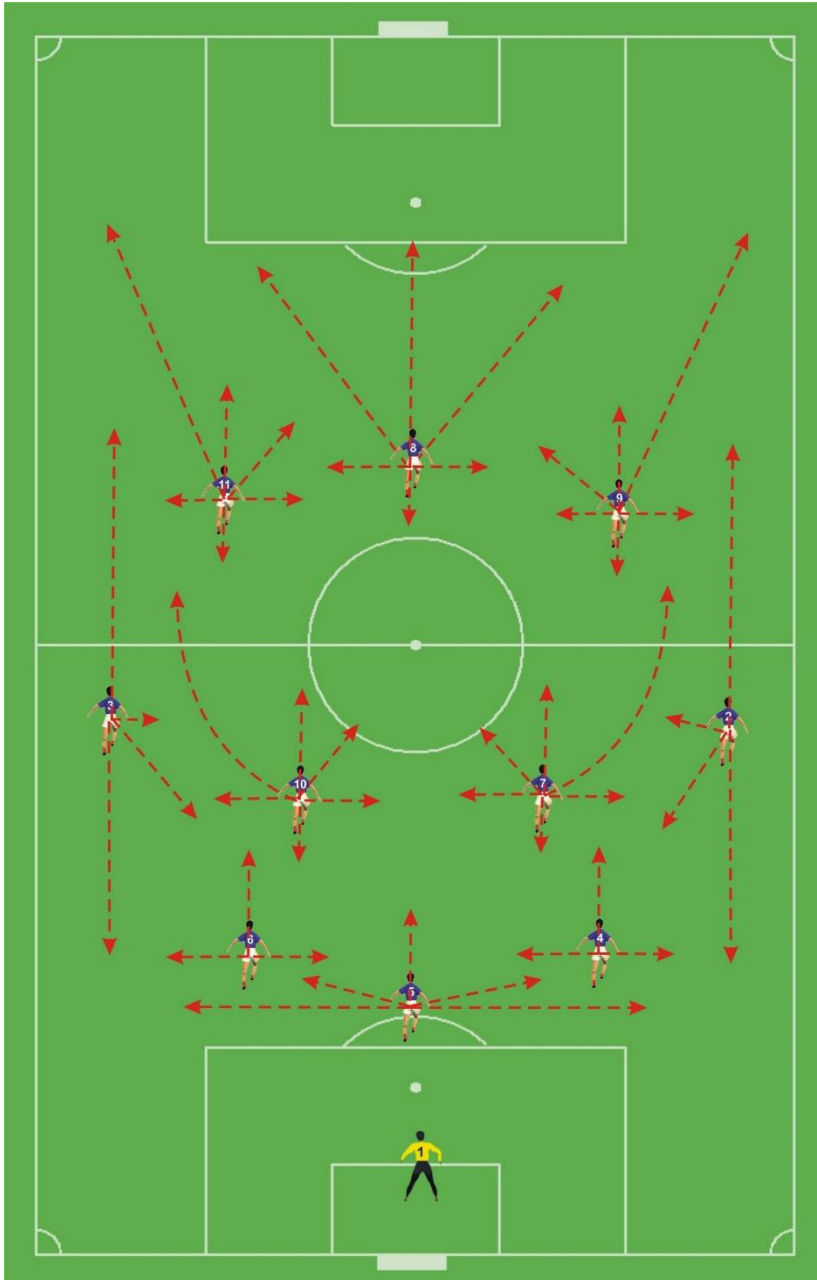
U današnjem fudbalu ga mnoge ekipe igraju

Čvrsta sredina terena i odbrana i dobre opcije za organizaciju napada u svim situacijama

SISTEM 3 - 4 - 3

Veoma zastupljen u današnjem fudbalu

Dosta ofanzivan



KOJI SU ZAHTJEVI IGRE U SAVREMENOM FUDBALU?



NEMA STROGE FORMACIJE, ona se stvara, mijenja i nastaje po potrebi.



RASPORED IGRAČA na terenu je bitan u određenoj formaciji koja se tog momenta igra ali im omogućava stalnu izmjenu mjesta i pokrivanje i drugih pozicija u toj formaciji



Savremena igra ima dva osnovna zahtjeva: **VRIJEME i PROSTOR.**



Faktor VRIJEME podrazumijeva brzinu u vladanju lopte, tačnost, tečnost akcija bez nepotrebnog zadržavanja i brzinu kretanja igrača bez lopte



Faktor PROSTOR traži gipkost linija, njihovo "prelivanje" po širini i dubini polja. Sve te aktivnosti treba da se izvode stalno, u serijama, onako kako ih nameće ritam igre, sa osnovnim ciljem da se u svakoj fazi igre, u svakoj liniji tima i na svakom dijelu terena stvori **VIŠAK IGRAČA** - brojčana prednost nad protivnikom.



Brzina, jednostavnost, agresija, upornost i efikasnost postali su dominantni elementi savremene igre.

Može se zaključiti da je novi trend savremene igre na taktičkom planu istakao tri najvažnija faktora:



gipkost linja



presing igru



prilagodjavanje situaciji

Nov model igre zahtijeva i nove modelne karakteristike igrača.

Savremena igra traži što više pojedinaca koji će se snalaziti podjednako uspješno u raznim fazama igre i na svim djelovima terena.

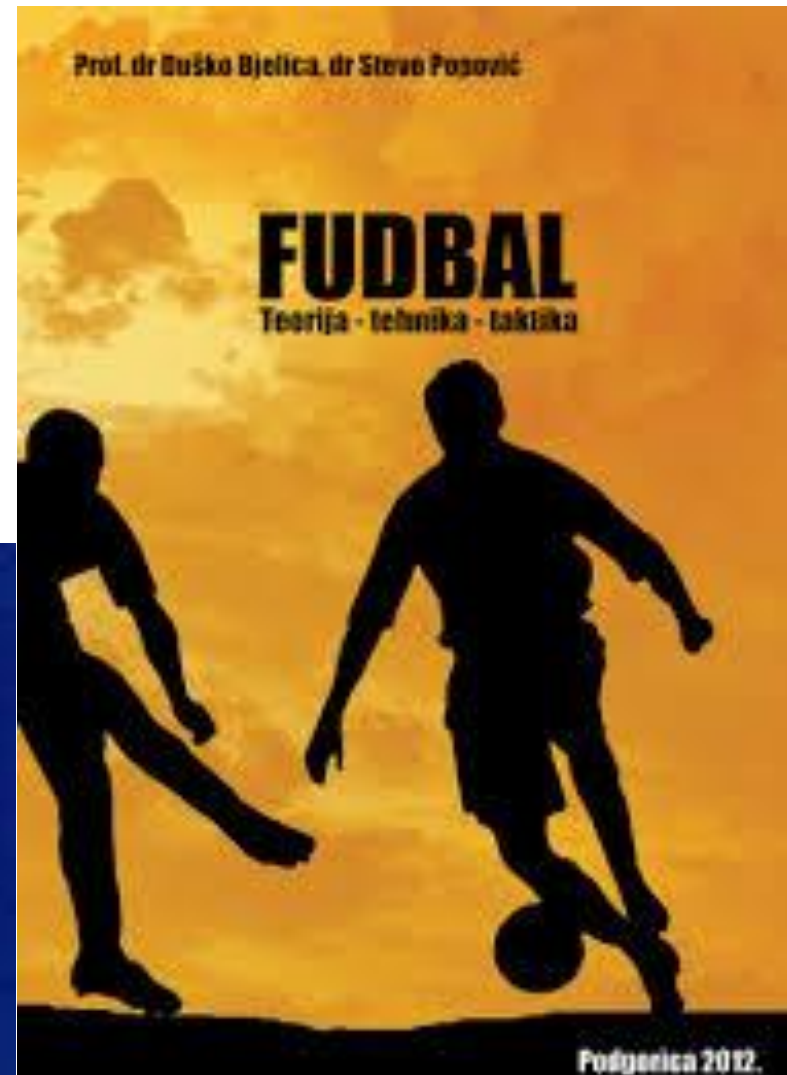
Za obavljanje više uloga u timu i za sposobnost prilagodjavanja svakoj situaciji na terenu, savremeni fudbal traži **POLIVALENTNE IGRAČE**.



UEFA
CHAMPIONS
LEAGUE



LITERATURA ZA PRIPREMANJE KOLOKVIJUMA I ISPITA



UCG
Univerzitet Crne Gore

Prof. dr Duško Bjelica
dr Stevo Popović

FUDBAL
Tehnika i taktika